

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah.
Velja za celo leto..... \$6.00
Za pol leta..... 3.00
Za New York celo leto.... 7.00
Za inozemstvo celo leto... 7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily
in the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers

TELEFON: 2876 CORTLANDT. Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879. TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO. 185. — ŠTEV. 185. NEW YORK, SATURDAY, AUGUST 7, 1920. — SOBOTA, 7. AVGUSTA, 1920. VOLUME XXVIII. — LETNIK XXVIII.

GENERALNA STAVKA NEMČIJE, ČE BOBO HOTELI ZAVEZNIKI SKOZI

V TEM OZIRU SO V NEMČIJI VSE STRANKE EDINE. — MNE-
NJE SIEMENSA. — NEMČIJA NIMA BAJE NOBENEGA O-
PRAVKA Z BOLJŠEVIKI. — NEMŠKI DRŽAVNI ZBOR SPRE-
JEL DEMOBILIZACIJSKO PREDLOGO.

Berlin, Nemčija, 6. avgusta. — V Nemčiji prevladuje le eno na-
ziranje glede tega, kaj je treba storiti, če bodo zavezniški skušali s
silo izvesti prehod čez skozi Nemčijo. V tem slučaju bodo transportni
delavci zahtevali in noben železniški voz, v katerem se bodo naha-
jale čete zaveznikov ali njih orožje, ne bo šel naprej. Delavci bodo
v danem slučaju proglasili tudi generalno stavko ter imajo v tem po-
gledu vse stranke za seboj.

Pariz, Francija, 6. avgusta. — Iz Londona prihajajoča poročila,
da je sklenila Nemčija s sovjetsko vlado tajno pogodbo glede Polj-
ske, še predno se je pričela sovjetska ofenziva proti Poljakom, so
bila iz Berlina demontirana potom ugotovil poluradnega Wolffove-
ga poročevalnega urada.

London, Anglija, 6. avgusta. — V brezlični brzjavici iz Berlina
se glasi, da se je minister za zunanje zadeve, Simons, v državnem
zboru dotaknil možnosti, da bo Nemčija prisiljena s orožjem upira-
ti se možnemu poskusu prehoda zaveznikov čez preko nemškega o-
zemlja s tem, da je izjavil, da ne ve, če hočejo zavezniški dejanski
marširali skozi Nemčijo ali ne, je rekel minister, da je v interesu
zaveznikov storiti to. Nemška vlada je vsled tega prisiljena storiti
primerne korake. Omenil je sporočilo, da se vrše v okupacijskem o-
zemlju priprave, da se spravi čete na iztok ter nadaljeval:

— Če je to res, bo s tem kršena nevtralnost Nemčije, kajti ozem-
lje, čeprav je zasedeno, je nemško in dogovor določa, da se ne sme
nobenega ozemlja, ki pripada kakoli nevtralni sili, porabiti za voja-
ške operacije.

— Nemška vlada bo prišla za orožje, da spravi s poti te težko-
če, čeprav upamo, da bo mogoče doseči cilj potem pogajanj ter med-
sebojnega sporazuma in da se ne bo dalo povoda za uporabo oborože-
ne sile

— Prosim, da se opusti vse, kar bi moglo poostriiti že itak napet
položaj in jaz bom storil vse, kar bo v moji moči, da preprečimo mož-
en razdor.

Nemški državni zbor je danes sprejel razoroževalno predlogo ter
se nato odgodil do srede oktobra, vendar pa se bo sestal tudi prej,
če bi kaj takega zahteval politični položaj.

London, Anglija, 6. avgusta. — Bavarski vladni odsek za pro-
metna sredstva je izdal proklamacije na poštne in brzjavne uradni-
ke ter jih pozval, naj preprečijo prevažanje zaveznikov čez in muni-
cije in če bi bilo treba pri tem ustaviti železniški promet po celi
Bavarski

HARDING JE DELAL ZA "MUVI"

Marion, O., 4. avgusta. — Se-
nator Harding, republikanski
predsedniški kandidat, bo poka-
zal ameriški javnosti, da je v res-
nici črkostavec. Včeraj je sklenil
svojo suknjo v delavnici svojega
lasta, si zavil rokave ter sestav-
il celo prvo stran svojega lista,
dočim so kino-možje pridno in ne-
umorno vrtili svojega vretena.

GRKI VSTAVILI TURŠKO NA PREDOVANJE.

Carigrad, Turčija, 4. avgusta.
Grki so začeli znova prodirati v
Anatolijo ter so poglani v beg
čete Mustafa Kemal paše. Tri gr-
ške kolone prodirajo ob Pan Ser-
ije, Bruce in Balikesarja.

DENARNE POŠILJATVE V ISTRO, NA GORIŠKO IN NOTRANJSKO.

Izvršujemo denarna izplačila
popolnoma zanesljivo in sedanjim
razmeram primerno tudi hitro po
celi Istri, na Goriškem in tudi na
Notranjskem, po ozemlju, ki je
zasedeno po italijanski armadi
Včeraj smo računali za pošilja-
tve italijanskih lir po sledečih
cenah:

50 lir	\$ 3.30
100 lir	\$ 6.00
300 lir	\$ 18.00
500 lir	\$ 29.00
1000 lir	\$ 58.00

Vrednost denarju sedaj ni stal-
na, menja se večkrat nepriča-
kano; iz tega razloga nam ni mo-
goče podati natančne cene vsa
prej.

Mi računamo po ceni istega dne
ko nam poslani denar dospe v
roke.

Denar nam je poslati najbolj po
Domestic Postal Money Order, ali
pa New York Bank Draft.

Tvrđka Frank Sakser,
28 Cortlandt St., New York, N. Y.

NOVOSTI IZ POLITIČNIH TABOROV

Harding glede vojnih ciljev. —
Ženska volilna pravica. — Reor-
ganizacija komiteja 48-tih.

Marion, Ill., 6. avgusta. — V
svojem prvem govoru v kampanji
je izjavil včeraj republikanski
predsedniški kandidat, senator
Harding, da smo šli preko morja,
da branimo pravice Amerike, ne
pa zato, da napravimo svet var-
nim za demokracijo.

Isto se je zgodilo tudi v špan-
sko-ameriški vojni, v katero so šle
Združene države le radi potopa
vojne ladje "Maine", to je v o-
brambo pravice Združenih držav.

Washington, D. C., 6. avgusta.
Joseph P. Tumulty, tajnik pred-
sednika Wilsona, je odpotoval
včeraj v Dayton, O., da prinese
demokracijemu predsedniškemu
kandidatu, guberniju Coxu odo-
brenje sprejemnega govora, kate-
rega bo imel governor po svoji o-
ficielni notifikaciji. Prepis tega
govora se je nahajal v rokah pred-
sednika.

Dayton, O., 6. avgusta. — Go-
verner Cox se je posvetoval z
Mrs. Baker, ki ga je prosila, naj
stori vse, kar je v njegovi moči,
da bo država Tennessee sprejela
žensko volilno pravico. Cox je ob-
ljubil, da bo to storil.

Komitej osemindesetih je sklenil
reorganizirati se ter bo imel
prihodnji ponedeljek tozadevno
sejo. Med tem komitejem ter De-
lavsko farmersko stranko ne ob-
stajajo nikakoli stiki več.

VARŠAVA PRED PADCEM.

Johannisberg, Vzhodna Prusi-
ja, 6. avgusta. — Sem je dospelo
poročilo, da je poljska vlada po-
begnila na Poznańsko ter da sto-
ji Varšava, glavno mesto Poljske
pred padcem, Sovjetske čete so od-
daljene komaj 40 kilometrov od
Varšave.

POLJAKI ZAPUŠČAJO VARŠAVO.

VELIKI IZGREDI V DENVERJU

Vojaštvo je bilo poslano v Denver
po izgredih, ki so trajali celo noč.
Mestna hiša ogrožena.

Denver, Colo., 6. avgusta. —
Zgodaj danes zjutraj se je naha-
jalo mesto Denver praktično v
stanju anarhije, ko so se pričele
množice stavkarjev ter njih pri-
jateljcev pripravljati, da napadejo
poslopje, v katerem se nahajajo
uradi Traction kompanije ter
mestno hišo. Policija ni bila v stu-
panju biti kos položaju. Poroča se,
da se že nahajajo čete na poti v
mesto.

Demonstracije so sledile izgre-
dom, ki so trajali noč in dan, te-
kom katerih sta bila dva moža u-
bita ter več kot štirideset ranje-
nih v pouličnih bojih. Med ranje-
nimi je bil policijski načelnik Ham-
ilton Armstrong v družbi osmih
ali desetih policistov. Pet poulič-
nih kar je bilo demontiranih in na-
pravo lista Denver Post je ljud-
ska množica poškodovala.

Glasi se, da prihajajo čete iz
forta Logan. Ena skupina ljud-
ske tolpe pripravlja baje napad
na mestno hišo.

En mož je bil ubit in trije na
daljini težko poškodovani pri
South Side šupah za kare. Mrtve-
ga moža dosedaj še niso identifi-
cirali.

Izgredi so se pričeli, ko sta bili
dve kari, na katerih so se naha-
jali stavkokazi, prisiljeni ustavi-
ti se pred nekim težkim motornim
vozom. Dočim sta kari stali, je do-
spela do vozala parada stavkar-
jev in njihov prijateljcev, ki so vpri-
zorili demonstracijo pred mestno
hišo, dočim se je komitej delavcev
posvetoval z županom. Več kot
tisoč ljudi je bilo v paradi. Boji
so kmalu postali splošni ter šli na-
prej brez prestanka v različnih
delih mesta.

Tri kare so bile popolnoma de-
mobilirane in dve nadaljni sta bi-
li preobrnjeni pred katedralo
Brezmadežnega spočetja.

Stavkokazi, ki so se nahajali na
teh dveh zadnjih karah, so iskali
pribežališča v katedrali, kjer so
ostali, dokler jih ni rešila polici-
ja.

Ljudska množica se je zbrala
pred poslopjem lista Post ravno
potem, ko je napadla prve kare.
Takrat se jo je razpršilo potem,
ko je iztrgala nekaj listov iz rok
raznašalcev ter jih raztrgala.

Pozneje pa se je ljudska mno-
žica zopet zbrala pred poslopjem
lista Post.

Skoro vsa okna sedanjega po-
slopja, ki ima tri nadstropja, so
bila razbita. Ko so uslužbenci
razobesili ameriško zastavo nad
poslopjem, so izgredili nekoliko po-
jenjali, a se jih je obnovilo kma-
lu nato še večje silo.

Nato je množica vstopila v po-
slopje. Ključa in drugo orodje
so metali izgrezniki v linotype

VLADA DRHALI V ILLINOISKEM MESTU

V mestu West Frankford, Ill. vla-
da drhal in vsi Italjani so bili po-
gnani iz mesta.

Springfield, Ill., 6. avgusta. —
Ljudska drhal, ki šteje, več kot
300 ljudi, kontrolira mesto West
Frankford, Ill., ter preti izgnati
ven italijansko prebivalstvo. — so-
glasno s poročilom, katero je do-
bil ponoči governor Lowden.

Poročila pravijo, da so bili tri-
je možki ubiti, da je bilo več dru-
gih ranjenih in da je drhal zapa-
lila domove številnih inozemcev.

Sporočilo župana Leon Foxa ter
šerifa Watkinsa se glasi:

— Plemenski izgređi tukaj. Ita-
ljani napadeni in njih lastnina
uničena. Polcaj izven kontrole
mestnih in okrajnih uradnikov. Ta-
koj treba četi.

Governor Lowden je takoj po-
slal v West Frankford pet kom-
panij 9. infanterijskega polka iz
Illinoisa.

Izgredi so se pričeli v zvezi z
nekim umorom, radi katerega je
bilo aretiranih že več osumljenih
Italjanov.

Glasi se, da se je ljudska mno-
žica razdelila ter se napotila v so-
sednje kraje, o katerih se domne-
va, da so tam aretirani nadaljni
osumljenci.

West Frankford leži v premo-
garskem okraju južnega dela dr-
žave Illinois ter ima obsežno ino-
zemsko prebivalstvo.

RUMUNSKA ZBIRA ČETE NA MEJI.

London, Anglija, 6. avgusta. —
V brezličnem brzjavem sporo-
čilu iz Moskve se glasi, da koncen-
trira Rumunska čete na rumun-
sko-ruski meji.

Soglasno s poročilom iz Ženeve
je Lenin ignoriral zadnji rumun-
ski ultimatum, v katerem se je za-
htevalo umaknitev ruskih čet iz
rumunskogozemlja. (Pritlikav-
ci.)

Poročilo pravi, dda je notranji
in zunanji položaj Rumunske skraj-
no resen. Boljševiki so navalili na
Galeicijo in v Bukovini je četrt
milijona nezadovoljnih delavcev,
socijalistov, ki so pripravljani pri-
družiti se zavojalcem.

Carigrad, Turčija, 6. avgusta. —
Razmerje med Mosko ter arm-
sko vlado se je poostriilo ter je pri-
čakovati vsaki trenutku razdora.
Predlagana pogodba med obema
vladama ni bila sklenjena in ar-
menska delegacija, ki se je naha-
pota v Mosko, da podpiše mirov-
nopogodbo, se baje napoti nazaj
v Erivan.

stroje, valili na ulico papir in po-
škodovali tiskalne stroje s klavir
in drugim težkim orodjem.

Tekom izgređov je bilo odda-
nih več streliv in več ljudi je bi-
lo ranjenih.

VARŠAVA POLNA NAVDUŠENJA

Dečki, stari štirinajst let in več
so se prostovoljno priglasili ter bi-
li poslani na fronto.

Varšava, Poljska, 6. avgusta. —
Vspricho dejstva, do boljševiki de-
janski trkajo na vrata Varšave,
se je lotil prebivalstva višek do-
moljubnega nadusenja. Cel očas-
pisje izjavlja, da se Varšave ne
sme izročiti sovražnikom v roke.
(To naj bi Poljaki takrat rekli,
ko so tako neumno šli za Fran-
coze v ogenj po kostanj ter se
lotili Rusov.)

Novi oddelki rekrutov in števil-
ni prostovolci odhajajo na fronto
in medtem je dosti dečkov v staro-
sti štirinajstih ali petnajstih let.
Vlada je v svoji skrajni sili po-
zvala pod zastave letnike od 1890
do 1895 iz distriktov med Vistulo
in Sanon v obrambo te sekeje.

Lomzo, važno mesto, k leži ne-
kako 75 milj severo-istočno od
Varšave, so zavzeli boljševiki po-
tem ko so skozi več dni Poljaki ju-
naški branili. Tako se glasi v po-
ročilu zunanjega urada. Poljske če-
te so izpraznile Brest-Litovsk, ven-
dar pa drže forte zapadno od reke
Bug. Nadalje južno so izpraznili
Poljaki Kovel ter se umikajo na
črto ob reki Bugu.

V oficijelnem poročilu general-
nega štaba se izjavlja, da so Po-
ljaki zavzeli mesto Brody v bli-
ni gališke meje in da so potisnili
boljševike nazaj v Rusijo v okoli-
co Radrilov, severno-istočno od
Brody-ja.

Ameriški avijatiki, ki se bore v
Kosciusko škadrnu, se bore pro-
ti kavaleriji generala Budenija-
ter infanteriji ob reki Seret, kjer
niso sovjetske čete skoro nič na-
predovale. Del tega škadrna je bil
včeraj zaposlen celi dan v bli-
žini Mikloze, kjer je zadel na ko-
zake in boljševiško infanterijo.
Izgube, katere so doživeli boljš-
eviki v tem sektorju, so bile velike
ter se glasi, da je bilo 1600 boljš-
evikov ubitih.

JUGOSLOVANI SO STRELJALI NA ITALJANSKO BOJNO LA- DJO.

London, Anglija, 6. avgusta. —
Iz Rima je dospelo poročilo, da
so Jugoslovani obstreljevali neko
italjansko bojno ladjo v bližini
reške obali. Bojna ladja je odgo-
vorila z ognjem ter pregnala ju-
goslovanske vojake.

Brzi parnik "Pesaro"

(prejšnji parnik Hamburg-Ameri-
ške proge "Moltke")

odpluje v Genovo 1. septembra
Vožnja za 3. razred stane \$ 98.50
Vožnja za 2. razred stane \$177.00
vzvešči vojni davek, ta cena je ve-
ljavna skozi do Trsta.

Kdor želi s tem brzim parnikom
potovati, naj nam takoj piše za
pojasnila.

MINISTR. PREDSEDNIK LLOYD GEORGE IN POLJSKA

LLOYD GEORGE JE IZJAVIL, DA MORAJO ZAVEZNIKI REŠI-
TI POLJSKO. — BOLJŠEVIKI NOČEJO USTAVITI ARMADE. —
MADŽARSKA JE PONUDILA POLJSKI OBOROŽENO POMOČ.
SOVJETI IGNOBIRAJO RUMUNSKI ULTIMATUM.

London, Anglija, 6. avgusta. — Glasi se, da je pospešila Anglija
z vsemi svojimi silami priprave, da pomaga Poljski in čeprav se ni
bila tozadevna vest potrjena, je vendar dosti vzroka za domnevanje,
da so b'la že izdana povelja na mornariške poveljnike cesarstva, naj
obrne blokada Rusije.

Soglasno z listom Times je postal položaj še dosti težavnejši in
nevarnejši vsled dejstva, da je došel sovjetski odgovor na angleško
poslanico in da vsebuje ta odgovor zavrnjenje zahteve angleške vlad-
de, da ustavi sovjetska vlada svoje armade. Sovjetska vlada se je
postavila na stališče, da je prenehanje sovražnosti ob sedanjem ča-
su nemogoče, ker bi se sovjetske čete ne hotele pokoriti takim po-
veljem. List dostavlja, da se je armadi obljubilo privilegij oplenje-
nja Varšave, kakorhitro bi bila zavzeta.

Prišlo je poročilo, da ni Rusija jetska vlada separaten mir s Polj-
odgovorila na pretžno Rumunsko sko.

Sovjetska vlada ponavlja svojo
pripravljenost, da se vdeleži pred-
lagane konference v Londonu, da
pa noče privoliti v to, da bi se
te konference vdeležili zastopniki
generala Wrangela ali drugih Ru-
sov, ki so dvignili orožje proti
sovjetom.

Ugotovilo glede rusko-poljske-
ga položaja, katero je podal mi-
nistrski predsednik Lloyd George
kaže, da je bilo neutemeljno po-
ročilo, da je poslal angleška vlad-
da ruski sovjetski vladi v Moskvi.
Neko oficijelno ugotovilo izjav-
lja, da ni nobene resnice v poro-
čilu, ki je bilo natisnjeno v števil-
nih listih, da se je poslalo velike
množice vojnega materiala na
Poljsko in da je vojni urad v sta-
nu odposlati štiri divizije čet v
naslednjih par tednih.

Arthur Henderson, voditelj de-
lavске frakcije v angleškem par-
lamentu skuša vprizoriti po čeli
deželi velike demonstracije proti
intervenciji v Rusiji ter proti po-
šiljanju čet in municije na Polj-
sko.

Iz Berlina pa se nasprotno po-
roča, da je ruska armada dejanski
dospela na planjave, ki obdajajo
Varšavo in da se vrše boji v raz-
dalji 30 milj od mesta.

V resumeju glede dozdevne vse-
bine ruske poslanice, pravi Times,
da so boljševiki tako po mednarod-
nem kot vojaškemu pravu upravi-
čeni nadaljevati s svojim prodira-
njem, dokler ne bo primerje skle-
njeno. Pripravljeni pa so podpisati
premirje ter prenehati s sovražno-
stmi takoj, kakorhitro se bodo vr-
nili poljski delegati na določeno
mesto s polnomočmi, da sklenejo
premirje in konečno tudi mir.

Boljševiški odgovor pravi, da
je tak korak potreben, ker se
boljševiki boje, da bi se brez tak-
e akcije lahko pogajanja za pre-
mirje zavlekla namenoma tako
dolgo, dokler bi Poljska ne do-
bila ojačeni.

Odgovor pravi soglasno s Times
nadalje, da je sovjetska vlada pri-
pravljena ugoditi zahtevam Polj-
ske, vključno popolno neodvisnot
ter širše meje kot določene v po-
godbi v Versailles.

Sovjetska vlada izjavlja v svo-
jem odgovoru, da imajo njeni de-
legati, ki se mude sedaj v Lon-
donu, polnomoč, da podpišejo
mir z Anglijo ali katero drugo
zavezniško silo, da pa zahteva sov-

Premislite dobro, komu boste vročili denar za poslati v stari kraj ali pa za vožnje listko.

Sedaj živimo v času negotovosti in zlorabe, vsak skuša postati
hitro bogat, ne glede na svojega bližnjega. Razni agentje in zakot-
ni bankirji rastejo povsod, kakor gobe po dežju.

V teh časih se stavijo v denarnem prometu nepričakovane za-
preke starim izkušnim in premožnim tvežnikom; kako bo pa malim
reizkušnim začetnikom mogoče izpolniti svoje neutemeljene oblj-
be, je veliko vprašanje.

Naše denarne pošiljave se sadnji čas po novi zvezi in na novi
način primerno sedanjim razmeram v Evropi dovolj hitro in zane-
ljivo izplačujejo.

Včeraj smo računali za pošiljave jugoslovanskih kron po sle-
dečih cenah:

300 kron	\$4.80	1,000 kron	\$ 15.50
400 kron	\$6.40	5,000 kron	\$ 77.50
500 kron	\$8.00	10,000 kron	\$153.00

Vrednost denarju sedaj ni stalna, menja se večkrat nepriča-
kavno; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vna-
prej. Mi računamo po ceni istega dne, ko nam poslani denar dospe
v roke.

Denar nam je poslati najbolj po Domestic Money Order, ali pa
New York Bank Draft.

Tvrđka Frank Sakser,
28 Cortlandt St., New York, N. Y.
Vstopljena leta 1894.

"GLAS NARODA"

(SLOVENIAN DAILY)
Owned and Published by
SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
(Incorporated)
FRANK BAKSER, President **LOUIS BENEDIK, Treasurer**
Place of Business of the Corporation and Addresses of Above Officers:
82 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.
"Glas Naroda" izhaja vsak dan izveniš nedelj in praznikov.
Za celo leto velja list za Ameriko \$6.00 Za New York za celo leto \$7.00
In Canada \$8.00 Za pol leta \$3.50 Za pol leta \$4.50
Za pol leta \$1.50 Za izvoznostvo za celo leto \$7.00
Za četrt leta \$1.50 Za pol leta \$3.50

GLAS NARODA
(Voice of the People)
Issued every day except Sundays and Holidays
Subscription yearly \$6.00
Advertisement on agreement

Dopis brez podpisa in osebnosti ne bo priročeno. Denar naj se blagovoli pošilja po Money Order. Pri sprejemu kraja naročnikov prosimo, da se nam tudi pred-
nje bivašice naznači, da hitreje najdemo naslovnik.

GLAS NARODA
82 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York, N. Y.
Telephone: Cortlandt 2878

Zakaj pa Liga ne pomaga.

Oni, ki se zanašajo na Ligo narodov imajo sedaj priliko videti, kako smešno vlogo igra ta Liga v kratki toda žalostni vojni med Rusijo in Poljsko.

Ako bi bila ameriškiemu narodu znana vsa dejstva, bi z nasmehom zrl na Ligo narodov kot poosredovalko miru.

Zagovorniki Lige narodov so neprestano zatrjevali, da bi ne bilo, ako bi bila Amerika v Ligi, nobene vojne, nobene izgube življenj, nobenih visokih življenjskih stroškov. Z drugimi besedami rečeno, razmere bi bile povsem drugačne.

Jako težko je vsakemu, ki pozna dejstva, odgovoriti na tak dokaz, ravnotako kot je težko razpravljati o predmetu s človekom, ki ne priznati dejstev, ki so vsakemu znana.

Razodni ljudje se vedno izjavljali, da je bila vojna, katero je napovedala Poljska Rusiji, ena najbolj krivičnih in najbolj hladnokrvno napovedanih v par stoletjih.

Razodni ljudje po celem svetu so protestirali proti nji.

Herbert Asquith, ki je načeloval angleški vladi tekom prvih dveh let svetovne vojne, in je sedaj načelnik liberalne angleške stranke, je imenoval to vojno nesramen napad na Rusijo.

Lord Robert Cecil, največji prijatelj Lige narodov v Angliji je protestiral. Protestiral je tudi general Smuts, začetnik Lige. Oba sta zahtevala, naj Liga spravi svojo mašinerijo v tek ter naj vojno ustavi.

Poljska je bila članica Lige. Poljska je bila pravzaprav tvorilni član Lige narodov.

Toda Liga narodov ni napravila nobenega koraka, da bi ustavila Poljsko in Ligo narodov ni prejel stopila v akcijo, dokler ni bila Poljska poražena in so dospole ruske boljševiške čete v neposredno bližino Varšave.

Sele tedaj so povedali Rusiji, da člen X. Lige narodov garantira vsem svojim članom nedotakljivost ozemlja.

Liga narodov, ki garantira nedotakljivost ozemlja samo svojim članom ter dovoljuje svojim članom, da krajejo drugim narodom zemljo, ne more vztrajati nikakega miru, ampak je starokopitna ofenzivna in defenzivna zveza v moderni obliki.

Nekateri pa pravijo, da bi sovedelba Amerike v Ligi izpremenila situacijo. Ali bi morda ta sovedelba preprečila Poljski napovedati nesramno vojno. Ali bi povzročila, da bi stopila mašinerija Lige prej v akcijo?

Koliko časa se bo še zakrivalo dejstvo, da je ameriška vlada preskrbovala Poljska za to vojno z municijo in drugimi potrebščinami in da je eden kabinetnih članov v nekem javnem nagovoru čestital Poljski, da je udarila na boljševike.

Rusko-angleška pogajanja in Poljska.

Ni povič, ko je Lloyd George poskušal sporazumeti se z Rusijo. Ali dosedaj so se vse tozadevne misije ponesrečile vsled odpora Rusincev ter vsled trdovratnega Clemenceau-a, starega nasprotnika Rusije, ki je bil povzbu vsega še vključen v raznovrstna zavezništva s Poljsko itd.

Sedaj se pa nahaja angleški imperij v težji in kritičnejši situaciji kot kdaj. Na vzhodu žari rdeča nevarnost. Perzija, Mezopotamija in cela Turčija se dviga proti britanski hegemoniji. Tudi dalje na vzhodu ni vse v redu. Še bolj pa triumfira sovjetska republika na zapadu. Pilsudski je na koljenih. Njegova armada na celi fronti v umika, nesrečna Poljska je ogrožena z invazijo, ako takoj ne zaprosi miru.

Moskva, na katero so obrnjene oči celega sveta, pa stoji kot zmagovalka nad entento, nad Veliko Britanijo, ki je bila od nekdaj zlet sovražnik ne same ruskega boljševizma, temveč celega ruskega naroda. In Čičerinov brzojav pravi: "Ko nas je hotela britanska vlada prisiliti, da naj opustimo oficiozno propagando proti angleškemu imperijalizmu, je pripoznala moč in važnost te propagande. Ako ne bo izpolnila svojih obveznosti, bo čutila z nova to silo tako, kakor je to že zgodovina pokazala."

Pogajanja med Moskvjo in Londonom ne bodo uspela, ako ne opuste zavezniški svoje imperijalistične politike. Politika Churchill, francoskega meščanskega bloka ter pohlepni in nasilni imperijalizem italijanskih sanjavev bo moral kloniti glavo pred Moskvjo. Grabski in Patek sta bila v Spa. Njihovi apeli na pomoč zaveznikov so brezupni. Nikaka vojaška akcija za rešitev rusko-poljskega konflikta ni mogoča. Ako nadaljuje Pilsudski svoja brezumna početja še dalje, bo izkopal grob komaj osvobodni Poljski. Ako vstrajajo aliranci na tem, da stvorijo na Poljskem "Okope civilizacije" na pravilo zločin ter bodo odgovorni za invazijo rdeče armade na poljsko ozemlje.

Ni dvojbe, da želi Rusija diplomatskih zvez tudi z drugimi državami in tudi s Poljsko. Tu nima Lenin gotovo nikakega interesa vzbuditi vsruski nacionalizem ter dovoliti, da se obda Brusilov z nevarnimi lovorjevimi venci. In kakor je Lenin že večkrat dejal, tu di nima namena sovjetsizma z orožjem razširjati.

Ko je tozadevno govoril o Poljski, je rekel: "Nikdo naj si ne misli, da nočemo priznati pravice poljskemu narodu. Gibanje poljskega proletarijata gre za istim ciljem kot naš, gre za diktaturo proletarijata, toda ne gre po isti poti kot naš. Poljskega delavca pa strahajo in slepijo, češ Moskoiti — vsrusi hočejo vpeljati v Poljski svoj vsruski šovinizem, pokrit s plaščem komunizma."

Časopisi so poročali, da je ponudil Čičerin Poljski mir po posredovanju Anglije. To je dokaz velike spravljive politike Rusije, ki ne bo vpadla v Poljsko, ako sprejme njene pogoje.

Kakor se trudi ruska proletarska vlada doseči mir z vsemi državami, tako naj napre v smeri tudi ostali svetovni proletarijat, da

se doseže definitiven mir Rusijo, ki edini more konsolidirati razdrpano Evropo, da vsi narodi v miru in sporazumu uveljavijo svoje pravo. Edino potem bo mogoče, da se izognemo pogubnemu narodnemu sovraštvu ter medsebojnemu sramotnemu klanju, ki grozi znova izbruhniti na vseh koncih in krajih Evrope, kar je največja sramota za kulturo Evrope.

Dopis**Butte — E. Helena, Mont.**

Butte, pred leti tako živo mesto, leži zdaj v omedlečev in če ne pride v kratkem do radikalne operacije, postalo bo žrtev sušice in rogati strahovi bodo promeni-rali po mestu o belem dnevu. Pa ni nič čudnega. Pred leti je bilo v tamkajšnjih bakrenih rovih za poslijnih dvanajst do petnajst tisoč delavcev, sedaj pa jih baje dela le nekaj čez dva tisoč. Življenje je bilo drago tam že nekda in se je zadnje čase vzdignilo kot drugod, plače pa so šle kvisku le malo, ako jih primerjamo s plačami drugod. Včasih so delavci v tukajšnjih rudnikih zaslužili toliko ali več, kot premogariji, danes pa je povprečna plača premogarjev (vsaj kolikor sem imel priliko zvedeti jaz) neprimerno višja. Ni čuda, če se je desetletno prebivalstva izselilo. Mesto Butte je včasih cvetelo, v pravem pomenu besede, danes pa komaj živi-tari.

Nahajajoč se tam, sem zvedel, da se nahaja v eni tamkajšnjih bolnišnic Mrs. L. Blažič. Podvreci se ji morala precej težki operaciji, katero je po dobro prestala in se ji, po njeni lastni izjavi, vedno na boljše obrača. Znanici v Winterquaters, Utah, Frontier, Wyo., in Butte, Mont., gotovo z menoj vred želijo prijazni in gostoljubni rojakinji skorajšno okrevanje.

Iz dejstva, da je Butte nekako mrtvo mesto, v primeri s prejšnjimi časi, pa seveda ne izhaja, da so izumrle dobre slovanske duše in prijateljstvo. Kdor bi to mislil, naj se oglasi pri družini Ch. Praprotnik, E. Sturm, Prus. itd., pa bo videl, da se tudi v Butte še izplača živeti, le najti je treba prave ljudi. In jaz imam srečo, da jih najdem. Isto velja tudi za Anacondo. Samo oglasite se pri Petelinu ali Millerju!

Mesto Butte je pred leti slovelo radi lepih slovenskih deklet, pa tudi zdaj je še vredno vsega vpoštevanja v tem oziru. One, katere sem poznal pred leti, so večinoma že vse srečne mlade matice, na njih mesto pa so stopile mlajše, ravnotako ljubke in prijazne. Marsikakšen koš puščobe in nekatera klaftra dolgega časa se mestu odpusti pri pogledu na te srčke. Razume se, da jih mi, ki nosimo že sumljivo visoka čela, ogledujemo le s primerne daljave...

Na poti med Stockett in Great Falls sta prišli na naš "stage" dve črni golobici, katerih kljunčki — hočem reči: nosovi — so kazali v tisto blaženo dobo, ko je Abraham rodil Izaka, Izak rodil Jakoba in je postrežljiva Rebeka napajala žejne kamele, mesto modernega preroka Bryana. Plemeniti predhodkov ne poznam in počutil sem se v mojem kotu čisto varnega, ker sta lepotici sedeli pred menoj ain so bili pristni izraelski nosovi obrnjeni proč od mene. Vse je bilo dobro, dokler se ni voznikov kosorepi pes nekam zatekel in je mož vprašal potnike, da-li vidi kdo njegovega psa kje zadaj. Ali vam nista oba krivonosi dondi naenkrat pogledali name! Kaj takega pa še ne! Nekaj časa se mi je tako feržnehalo, da sem skušal posnemati navreco in kameleono, pozneje sem si pa mislil: "Iskabibi!" in zaživljal ono znano narodno: "Tista goska krivonosa..."

East Helena, mala sestra velike Helene, se je zelo predrugačila v teku sedmih let, kar je nisem videl. Ogenj, ki je divjal tam pred letom dni, je skoro dočela uničiti sredino mesteca. Ponekod so se vzdignila nova, moderna poslopja, drugod pa so prazna pogorišča, ali pa "luna blede skozi prazna okna gleda noter v hram". Klet nekega večjega poslopja, katerega je ogenj uničil, tvori inkubator za žabe. Na stotisoče žab jih okrog mrgoli in breca v tem akvariju, in ako se mestni svet pravočasno ne zdraini in napove krizarsko vojno tej zalegi, bodo meščani imeli tak "trubi" z žabami, kot Egipčani v Mozesovih časih. Gorje, kadar se tej nadebudni mladini razvije pevska žila in začne žigati žabje korac-

nice! Mesto bo postalo razvpito v pravem pomenu besede.

Družina Suhadolnik in mnogo mojih easthelenskih znancev se je izselilo v razne druge kraje. Nekateri pa sem dobil še tam, med temi tudi družino Mihelič, v katere gostoljubnem krogu sem preživel par lepih dni. Uverjen sem bil ponovno, da naš zapad rodil zlate duše in neprekosljive kuharice. Dobre vile zlatega zapada naj jih obsujejo s srečo, da se bodo komaj videle iz nje!

Rojak A. Sušteršič, ki se je nedavno vrnil iz stare domovine, kamor je bil šel na kratek obisk, povedal mi je mnogo zanimivosti o potovanju v splošnem in posebej o razmerah v Jugoslaviji. Pripomnil je, da kmetom v splošnem ni nobene sile, delavci pa, ki delajo za dnevno plačo, niso nikakega zavidanja vredni. Jezil se je na one, ki gulijo ameriške Slovence s tem, da jim prigovarjajo, naj pošiljajo različno blago iz te dežele v Jugoslavijo. Videl in skusil je sam, da je tam dobiti (razen petroleja in nekaterih drugih malenkosti) vse, kar kdo hoče in za neprimerno nižjo ceno kot tu, ako primerjamo denarno valuto. V Nemški Avstriji so življenjske razmere slabše kot v Jugoslaviji in posebno težko dobiti je kruh. Ko je prestopil mejo Nemške Avstrije, je zmenjal bankovce za \$5.00 in z dobljenim drobljem plačal vožnjo in vse potne stroške od Švice do jugoslovanske meje, kupil si ene hlače in steklenico konjaka, pa mu je še par sto kron ostalo. Zdal pa pomisli, kaj bi petak tu zalezel!

Kot easthelensko zanimivost naj še omenim, da se tam lahko pride do petka že v terek, ako ima človek dober Ford in zna odpreti kakšen duet vrat, les in "feneov" vseh mogočih patentov. Prijatelj "šofer" me je pohvalil, da sem pravi ekspert v odpiranju vrat in jaz sem slovesno izjavil, da bi jih drage volje odprl 999, če bi me le še kdaj pripeljal do take angleške tolažbe, kot nama je pritekala z mize gostoljubne družine Petek...

Helena, kot znamo, je glavno mesto Montane, a ni veliko, šteje le kakšnih petindvajset tisoč prebivalcev. Kljub temu pa sem se zgubil tam, oziroma zgubil sem državno glavno mesto, dasi sem bil v njem. Dospelvi na postajo, podal sem se v najbližji hotel, kjer sem si preskrbel sobo in spravil svojo prtljago. Nato sem se namenil v trgovski del mesta, da dobil kaj za pod zob. Šel sem seveda po bližnji, ker sem hodil samo poldrugo uro, do restavracije, oddaljeno od hotela le kakšnih trideset korakov. Hodil sem po neskončno dolgi cesti, zavil (seveda) v napačno smer na drugo, še dalje in potem še na tretjo. Mesta pa nikjer! Malo je manjkalo, da nisem posnemal ti-stega turista, ki se je jezil: "Where in the hell is Helena?" Gladke ceste, ob cestah drevje, električne žarnice in lepe stanovanjske hiše, ampak priti nisem mogel nikamor, pravzaprav, dalje ko sem hodil, manj je izgledalo, da pridem v pravo mesto. Prav kakor da me copernice vodijo! Večer je bil lep in hladen, ura komaj poldesetih, pa nikjer nobenega živega bitja na cesti, da bi ga vprašal, kam se je pogreznilo glavno mesto Montane. Že sem mislil, da sem v zakletem mestu, kjer je vse začarano in okamenelo, ka zagledam piščka, ki jo je primahal izza vogla. "Aha", sem dejal, "ta ni zaklet, ker promeni-ra okoli, torej tudi mesto ni!" Ena skrb je torej odpadla, a vedel vseno nisem, kje da sem. Stari Grki gotovo niso tako "hrepeli po lepi Heleni ali Penelopi, kot jaz po tej šmentani Heleni. Končno je ceste zmanjkalo in prišel sem na tir ulične železnice, ki se je vlekel doli po preriji. V tem zasoplihi lokomotiva nekje v noči in jaz jo pogumno vrečem po "tajzih" v dotično smer. Še par prašnih kolovozov in pred menoj je postaja, hotel in restavracija. Odkodoval sem se za prestano pot in strah isti večer v mehki postelji, drugi dan pa pri prijaznih

Peter Zgaga

Trošt je bil na zadnji seji vprašal navzoče, če bi mu dali še kaj denarja, ako bi ga potreboval.

Nekaj jih je vstalo in reklo, da ja.

Sedaj ga potrebuje. Sedaj mu priskočite na pomoč.

Njegova kompanija je bankrot. Tako temeljito bankrot kot so vse Troštove obljube.

Pisarne v Čikagu, Pittsburghu in New Yorku so zaprte. Tiste dolarje, kateri so ostali, upravlja oblast.

Jaz sem sicer mislil, da bo vse obrat, ker je bil tenorek parkrat prikimal, sedaj pa vidim, da sem se motil.

Sicer pa ni še nič zamujenega. V kratkem bo Trošt kaj drugega pogruntal. Le glejte da mu boste dali v izobilici, kajti brez denarja ne more človek živeti.

V Troštov biznis se je bila inkorporirala tudi neka kompanija kvadrastih peta.

Oglaševana obljuba je izpolnje-na, Sedaj hodijo vsi delničarji kot po zraku.

Nikomur se ni sanjalo, da imajo newyorški rojaki tako globoke žepa in da so tako usmiljenega srea.

Trošt je drugi Ponzi. Samo narobe.

Če zloben človek mrši čelo, ni še zdavnaj tako nevarno kot če se hinavec smeje.

Odlomek iz italijanskega pisma: — Nihče ne more zadržati revolucije. V Milanu, Bologni, Turinu in Palmi se začneja. Obkrožila bo Rrim in tam eksplodirala. V daljnih abruških vaseh je težka roka analfabeta zapisala na vrata besede: — Evviva papa Lenin! Tam bo strašnejše grmel kot grmi v senčnati Nemčiji. Kajti nevdzdržljivo je!

— To je pa čuden restavrant. Kaj pa kriči natak "šok" in "mok"?

— To je okrajšava za čokolado in moka-kavo.

— No, potem je pa boljše, da ne naročim kakao.

Žena pokojnega milijonarja Jakoba Astorja pravi, da potrebuje njen osemletni sin Jakob Astor celih tisoč dolarjev na dan za primerno oskrbo.

Tisoč dolarjev na dan! Nikogar drugega, pač pa take ljudi bi bilo treba eksportirati v Rusijo.

Neki dami v Newarku je erknil kanarček. Baba je naročila z žido opremljen voz, ki je odpeljal kanarčka na njeno posestvo izven mesta. Godba tridesetih mož je igrala žalostinke. Pogreba se je udeležilo kakih petsto oseb. Stroški so našli približno šesto dolarjev.

Nikogar pa ni bilo, ki bi zvezal babnico ter jo poslal v Rusijo.

Prihodnji zakon naših "zakorojencev" bo najbrže ta, da se morajo ženske in možki ločeno kopati.

Možki v Atlantiku, ženske v Pacifiku.

Zahvala iz Ave Marije.

Že dolgo in dolgo let nisem imela nobenega hrepenenja po možkem, toda ko sem prečitala predzadnje število vašega lista, se je nekaj zganilo v meni — Prisrčna hvala. Namesto, da bi dala pet dolarjev za špansko muho, jih pošiljam vam v dar.

O ta počitek, sladki sen, ki ga oko v očeh uživa! Kdo ve za srea nemi izraz, ki duša ga v solzah prikriva? Ljud. Poljanec.

easthelenskih rojakih, a kljub temu "še vedno breca krog mojga srea tista presmeta Helen — Helen — Heleniča..."

Anton J. Terbovec.

Jugoslovańska Katol. Jednota

Ustanovljena l. 1898

Inkorporirana l. 1900

GLAVNI URAD v ELY, MINN.

Glavni Uradniki.
Predsednik: **MIHAEL ROVANŠEK**, GREGOR J. PORENTA, Box 178, Elly, Minn.
Podpredsednik: **LOUIS BALANT**, Box 106, Pear Avenue, Lorain, O.
Tajnik: **JOSEPH FISHER**, Elly, Minn.
Blagajnik: **GEO. L. BROZICH**, Elly, Minn.
Blagajnik neplačanih smrtin: **LOUIS COSTELLO**, Salika, Colo.
Vrhovni Zdravnik.
Dr. **JOS. V. GRAHEK**, 843 E. Ohio Street, N. S., Pittsburgh, Pa.
Nadurniki.
JOHN GOUZE, Elly, Minnesota.
ANTHONY MOTZ, 9641 Avenue M, So. Chicago, Ill.
IVAN VARGA, 5126 Natrona Alley, Pittsburgh, Pa.

Vse stvari tikaško se uradnih svedev kakor tudi denarne pošiljatev naj se pošiljajo na glavnega tajnika. Vse pritožbe naj se pošiljajo na predsednika poročnega odbora. Prošnje za sprejem novih članov in sploh vse zadeve tikaške spricvala se naj pošiljajo na vrhovnega sadavnika.

Jugoslovańska Katolička Jednota se priporoča vsem Jugoslovanom na obilen pristop. Jednota posluje po "National Fraternal Congress" lestvici. V blagajni ima okrog \$309,000. (tristotisoč dolarjev). Bolniških podpor, odškodnin, in posmrtnih je izplačala še naj podrugli milijon dolarjev. Jednota šteje okrog 8 tisoč rednih članov (ice) in okrog 3 tisoč otrok v Mladinskem oddelku. Družna Jednota se nahajajo po raznih slovenskih naselbinah. Tam, kjer jih še ni, priporočamo vstanovitve novih. Kdor želi postati član naj se zgleda pri tajniku bližnjega društva JSKJ. Za vstanovitve novih društev se po obrnite na glavnega tajnika. Novo društvo se lahko vstanovi s 8 člani ali manj.

52 UMOROV V ŠESTIH MESAČIH.

Urad, okrajnega kazenskega pravdnika za Manhattan je izdal za prvo polovico leta 1920 strašno poročilo.

To poročilo se glasi:

— Umorov vseh vrst je bilo 52, obsojdi radi umora po prvem redu nobene, po drugem redu dve. Ubojev je bilo 5, 9 nepojasnjenih umorov, glede katerih ni bila izvršena nobena aretacija 16, obdolžili radi uničenja človeškega življenja 22, vseh šest obtožb 16, od roparjev umorjenih 3, od blaznih ubitih 3.

Iz tega poročila ni razvidno, koliko umorov je bilo izvršenih radi preprirov in v kolikih slučajih je šlo za zasnovan umor.

BEL OVRAATNIK POMENJA SMRTI?

Allenstein, Izočna Prusija, 4. avgusta. — Begunci, ki so dospeli semkaj iz iztočnih, od boljševikov zasledenih okrajev, poročajo o pretiranih ruskih sovjetskih čet, soglasno s katerimi hočejo na mesto postreliti vse vojske in civilne podanike in državljane zavezniških držav, ki prekoračijo mejo izborno zadržilo. Mr. Tony Prsle. — "Gowanda, N. Y., 7. julija: Vase Grenko Vino je na izborni način pomagalo moji materi in meni. Mrs. Frances Belec. — "Redlands, Cal., 10. julija 1920. Trinerjevo Grenko Vino je izborna stvar stvar. Vsakdo naj bi ga imel ri rokah. F. E. Hrdlička. — Tako torej sever, jug, vzhod in zapad so glasila glede izbornosti Trinerjevega Ameriškega Elikšira Grenkega Vina, najboljšega zdravila za zaprtje, glavobol ter druge želodčne nepravilke. Vaš lekarnar ali prodajalec zdravil ima tudi druga izborna Trinerjeva zdravila v zalogi: Trinerjev Antiputrin je izborno sredstvo za grgranje vnetega grla, pripravno za izpiranje ust in zoper bolečo čeljusti. Trinerjev Mirilec kašlja da hitro pomoč pri polnih prehladih in kašljih itd. — Joseph Triner Company, 1333-45 S. Ashland Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

"VAŽEN" DOGODEK.

Menda se še ni kmalu s take važne gestikulacije pisalo po časopisu o tem, če so si kje kaki znaneci, prijatelji ali pa neprijatelji stisnili roke, kakor sedaj, ko so si podali na konferenci v Spa roke ententini in nemški zastopniki kapitalistov. — Mednarodna buržuazija se blizu tudi nemški buržuaziji in morda ni niti deleč čas, ko se bodo ententni kapitalisti javno prav po bratsko zopet objemali z "obsovaženimi" nemškimi kapitalisti. Važen dogodek...

Mnogostevilne krese.

Iz Prevalj poročajo: Na predvečer blagovestnikov sv. Cirila in Metoda smo pri nas zažgali mnogostevilne krese, tako pri Kordežu, na Brinovem vrhu in tudi na Strojni je plapolal mogöčen ogenj. Lep kres se je žaril tudi na Temelnovem griču, kje so Prevaljčani priredili lepo Ciril-Metodovo slavlje in se je zbralo mnogo občinstva s Prevalj in okolice. Lešanska godba je pridno svirala, pokali so topiči, rakete so švigale v zrak in pevec Čitalnice so zapeli več pesmi. Kresni govor je imel kaplan Mošič. Tudi za Jugoslovansko Matice se je nabralo pri tej priliki 130 kron.

POLJSKI BOGATINI BEŽE V PARIZ.

Pariz, Francija, 6. avgusta. — Sem je dospel iz Varšave takozvani "De Lux Express" ter pripeljal seboj veliko število poljskih milijonarjev, ki so se umaknili pred boljševiki. Vlak je bil napolnjen do zadnjega kotička. Nekateri so morali celo vožnjo stati na hodnikih. Vsi so imeli seboj na milijone denarja, obveznice, biserov in drugih dragocenosti.

Bogataši pravijo, da se je Poljska naveličala vojne ter da hrepeni po miru. Poljski je čisto vseeno, če se mirovna pogodba podpisuje v Minsku, Londonu ali Varšavi.

Sever, jug, vzhod, zapad.

"Ledu, Alta., Canada, 27. decembra, 1919: Trinerjev Ameriški Elikšir Grenkega Vina je pomagal veliko farmerjem v tej okolici. Mr. George Steen. — "Oak Grove, La., 29. junija 1920: Trinerjev Elikšir Grenkega Vina je izborno zdravilo. Mr. Tony Prsle. — "Gowanda, N. Y., 7. julija: Vase Grenko Vino je na izborni način pomagalo moji materi in meni. Mrs. Frances Belec. — "Redlands, Cal., 10. julija 1920. Trinerjevo Grenko Vino je izborna stvar stvar. Vsakdo naj bi ga imel ri rokah. F. E. Hrdlička. — Tako torej sever, jug, vzhod in zapad so glasila glede izbornosti Trinerjevega Ameriškega Elikšira Grenkega Vina, najboljšega zdravila za zaprtje, glavobol ter druge želodčne nepravilke. Vaš lekarnar ali prodajalec zdravil ima tudi druga izborna Trinerjeva zdravila v zalogi: Trinerjev Antiputrin je izborno sredstvo za grgranje vnetega grla, pripravno za izpiranje ust in zoper bolečo čeljusti. Trinerjev Mirilec kašlja da hitro pomoč pri polnih prehladih in kašljih itd. — Joseph Triner Company, 1333-45 S. Ashland Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

Vi potrebujete knjigo

Dr. Kern je nad deset let zbiral gradivo za angleško-slovenski besednjak. Vedel je, da Slovenci potrebujejo dober obščen slovar pri učenju angleščine. Knjiga obsega 25,000 angleških besed z izgovorjavo in slovenskimi pomeni. Če vas angleški jezik zanima iv se ga želite priučiti, si jo naročite. Kupite jo za svoje otroke, da se uče pravilne slovenščine. V vsaki hiši bi moral biti en izvod na razpolo go čel družini.

Angleško-slovenski besednjak naročite na sledeči naslov:

Dr. F. J. Kern

6202 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Cena obsežni knjigi je 5 dolarjev s poštnim vred. — Istotam lahko naročite Zornarove pesmi za \$1.25.

—Adv.

Samodolobča narodov.

Praktična izvedba narodnega načela in samodolobne pravice se je v mirovni pogodbi izkazala kot nekaj zelo drugačnega, nego je bila videti na programu. Za takimi imenovanimi zemljepisnimi, zgodovinskimi, gospodarskimi in strateškimi potrebami se je skrivala korost močnejših ali tistih, ki so bil v stanju, izkoristiti trenutni položaj v svojo korist, dočim je predsednik Wilson kot oznanjevalec samodolobne pravice svoj upliv čim dalje bolj izgubljal.

Dejstva, da se je Nemški Avstriji — v prvi vrsti na željo Francije — odrekla pravica do samodolobne in prepovedala takojšnja zveza z Nemčijo, z jugoslovanskega stališča ne moremo smatrati za dobiček, kakor ga tudi Nemci ne smatrajo za svojo škodo, naj si se navidezno še tako pritožujejo nad njim. Ločeno postopanje z avstrijskimi Nemci je le-teta omogočilo boljše finančne in gospodarske pogoje v st. germanskem miru.

Varstvo manjšin, ki jamči narodnim manjšinam, katere se morajo neizogibno pripojiti tujim državam, državljanske, jezikovne in verske pravice, se nanaša v resnici na pokaže kot enostranska odredba, ki so jo vesile vsilile centralnoevropskim državam. Tako varstvo zahteva Italija — kot propagandno sredstvo — za svoje maloštevilne soplemenjake v Dalmaciji, ne misli pa na to, da bi ga naklonila tudi velikemu številu Jugoslovancev, ki jih hoče anektirati. Kdor je mogel na konferenci opazovati kot nagornejšje zagovornike te uredb — nemško-ameriške židovske finančnike, je mogel umeti odpor Rumunije, kjer zahtevajo židje zase vse redne državljanske pravice, vrhu tega pa še posebne ugodnosti temeljem manjšinskega varstva.

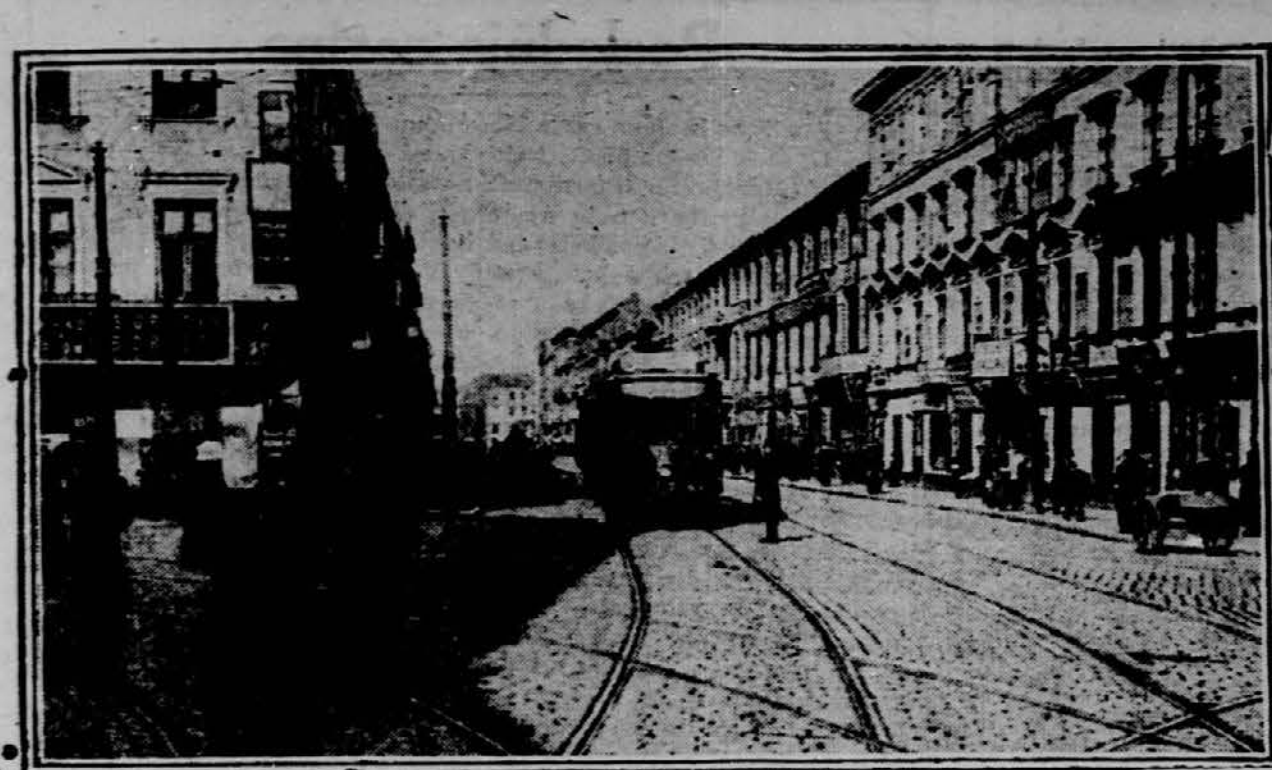
Naslov "mandati", ki so ga izbrali pri razdelitvi prejšnjih nemških kolonij, izpreminja samo ime, ne pa stvari ter je prav isto, kar se je prej kratko imenovalo "aneksije". Ti mandati imajo v zvezi z drugimi mirovnimi pogoji namen, da izločijo nemško trgovsko konkurencio in zagotove gospodstvo nad svetovnimi viri za surovine. Takoimenovano varstvo zaostalih plemen v kolonijah in azijski Turčiji je v zvezi z Alžaijo-Loreno, saarskim ozemljem, Luksenburgom, Šlezijo, Perzijo in Kitajsko — kamen v deski, ki predstavlja premaknitev, katero je v gospodstvu nad najvažnejšimi živili in surovinami proizvedli svetovni povzročila mirovna pogodba. Kontrola nad produkcijo žita, sladkorja, mesa, volne, premoga, železa, bakra, bombaža in petroleja je v rokah anglo-saških narodov.

Zveza narodov v svoji sedanjí obliki naj to gospodstvo zagotovi. Anglija jo morda potrebuje v to svrhu, Amerika ne. Nasprotstvo, na katero je Zveza narodov naletela v Ameriki, je tako znano, da nam o tem tu ni treba podrobneje govoriti. To nasprotstvo in pa zamuda, ki se je pripetila demokratskemu predsedniku, da k mirovnim pogajanjem ni pravočasno pritegnil republikanskih pristavev in njihove neodgovornosti, sta dovela do tega, da je po svoji večini republikanski senat odklonil ratifikacijo pogodbe — ki bi jo bil drugače gotovo izvršil — in stem pahnil Evropo v nove zmede. Amerika spoznava v sedanjem obzoru zveze narodov zakrite poteze stare evropske diplomacije upira se temu, da bi prevzela teritorialne in politične garancije člena X, upira proti zahtevam enoglasnosti za sklepanje, proti pretežnosti veseli, proti šestim glasom Anglije, dočim naj ostanejo premagani nasprotniki in Rusija izključeni in vprašanje svobode morja še vnaprej nedotaknjeno.

Tudi kar se tiče skupno z zvezo narodov ustanovljenega mednarodnega foruma za delavska vprašanja in delavsko zakonodajo, opravičuje po izkušnjah na prvem delavskem kongresu, ki se je lanskega novembra (brez sodelovanja Združenih držav) vršil v Washingtonu — mnenje, da se morajo koristiti in napredek delavstva bolj pospeševati v okviru zakonodaje posameznih držav, nego potom mednarodnih udruženj. Mednarodna delavskovarstvena zakonodaja more delavcem naprednih dežel malo nuditi, česar ne bi bili prej ali bolje dosegli v lastni deželi. Nasprotno pa obstaja nevarnost, da se bodo reakcijski elementi v takih deželah posluževali primere z zaostalejšimi narodi ali se sklicevali na njihovo konkurencio, da bi mogli ovirati stremiljstva lastnega delavstva. Mogoče je tudi, da se bo napredne industrijske dežele otresti konkurence dežela s cenejšo delavno silo na ta način, da jim bodo skušale v imenu človečnosti potom mednarodne delavske zakonodaje produkcijske stroške podražiti.

Ne bi pa bilo prav, ako bi v vseh nasprotjih, ki se tako pogosto kažejo v besedah in učinkih pogodb, domnevali vselej preračunjen namen. V tem instrumentu se pač javlja vsa nepopolnost in nervoznost človeškega dela, ki navdaja marsikakega opazovalca z globoko melanholijo. Obe nasprotjujoci si težnji Wilsonovega spravnega mira in Clemenceaujevega nasilnega mira sta se dovoljkrat borili med seboj in dovedli do kompromisov na papirju, ki morajo svojo praktično sposobnost za življenje še-le dokazati. In tudi tam, kjer so bili sovražniki Nemčije v svojih namelih proti premaganemu sovražniku edini, so nastala iz prizadevanja, da se na eni strani kolikor se le da trajno oslabi in napravi neškodljivim, na drugi strani pa spraviz njega kolikor mogoče velika odškodninska svota — težko združljiva nasprotja.

Ta stvarni položaj je John M. Keynes v svoji znameniti knjigi o finančnih obveznostih Nemčije in o gospodarskih posledicah miru obširno osvetlil ter je prišel pri tem do zaključkov, ki vsekakor niso ostali brez ugovorov; so pa pripomogli do pogajanj, ki so pravkar v teku in ki gredo za tem, da se nemška odškodninska svota zniža in ustanovi. Keynes predlaga v ta namen dve milijardi funtov šterlingov, dočim se bodo gibale priznane odškodninske zahteve aliiranih dežela okoli 8 milijard funtov. Mr. Keynes argumentira, da Nemčija ni položila krožja brezpogojno, marveč temeljem slovesnega dogovora, ki je obsežen v Wilsonovem odgovoru dne 5. novembra 1918. V tem odgovoru se je zahtevalo povračilo "za vso škodo, prizadeto civilnemu prebivalstvu zaveznikov ali njihovi lastnini z nemškim napadom bodisi na kopnem, na morju ali v zraku". Ta razlog ne drži posebno. Nemčija je bila popolnoma poražena in je dejansko brezpogojno kapitulirala. Drugo vprašanje pa je, ako je bilo mogoče, da so zavezniki temeljem kasnejše razlage odškodninskih zahtev vteli vanje tudi vojne pokojnine in vzdrževalnine in s tem pognali nemške obveznosti na približno 8 milijard funtov, kar pomenja — brez amortizacijskega zneska — plačilo letnih 430 milijonov funtov". Ker tečeje zastanki z obrestmi od obresti dalje, bi torej Nemčija, če bi bila v stanju, plačevati do leta 1936 celo po 150 milijonov funtov letno, da tega časa dolgovala zaveznikom poldrugokrat več nego danes. Sklicevali si se na preračun, ki ga je bil leta 1913 sestavljal državni tajnik Helfferich, po katerem se je premoženje Nemčije zvišala letno za 400—425 milijonov funtov šterlingov. Zakaj naj bi torej tega zneska ne mogla plačati kot odškodnino? Toda — oporeka Keynes — današnja Nemčija ni več tista, kakor je bila leta 1913. Vojna in mirovna pogodba sta njena pomožna sredstva tako zmanjšali, da se njen prirastek na premoženju ne more činiti višje nego na 100 milijonov funtov. Izgubila je sedmi del svoje dežele z osminsko svojega prebivalstva, velikimi gospodarskimi in industrijskimi vrednotami ter zemeljskimi zakladi: premogom, kovinami in kalijem. S saarskim ozemljem, Alžaijo-Loreno in Zgornjo Šlezijo ji izgubila tretjino celokupne svoje prejšnje produkcije premoga. Temu se pridružuje še uničenje njene zunanje trgovine, izguba kolonij in trgovskega brodarstva (ki ji je donajalo letno 100 milijonov fun-

PRIZOR IZ VARŠAVE.

Boljševizem in nova mehiška ustava.

Poroča Aleksander H. Williams.

Sedem in trideset let po onem dnevu leta 1773, ko je bilo pristanisce Boston črno od čaja, je Miguel Hidalgo v Costilla dvignil zastavo upora v Mehiki. Zapel je pesem "Grito de dolores", ki naj bi kot ameriški Yankee Doodle povedla armado k zmagi ter narod k prostosti. Skozi tristo let je Mehika ječala pod krutim španskim zatiranjem ter bila izročena zelo centraliziranemu, enotnemu sistemu vlade, ki je celo denaturaliziral sinove čistokrvnih španskih starišev, če so bili rojeni v Ameriki — ter jih ponižal socialno in politično. Podložniki Španske v Ameriki so morali pretrpeti skoro vsako obliko zatiranja. Delati so morali ter igrati ulogo sužnjev za dekadentno monarhijo, ki ni bila nikdar zadovoljna ter za gospodarje in podkralje, kojih glavni namen je bil gromaditi bogastva za same sebe na stroške naroda. Pretrpeti so morali inkvizicijo in vsilje ter klanjati svoje duše v intelektualnem suženstvu. Najhušje, kar so angleške kolonije kdaj pretrpele, je bilo najmanjše zlo, katero so poznale španske kolonije v Ameriki.

Medtem pa je leta 1808 mali mož s Korzike, Napoleon, posegel v španske zadeve, prijel Španjko za uho in vsled tega je dozorel čas za revolucijo. Angleške kolonije v Ameriki so izvajevale svoje prstost in neodvisnost in plamen tega duha se je razširil tudi v Mehiko ter otvoril zatiranim obzorja kot se niso še nikdar prej otvorila v oni lepi deželi. Celo Španci so čutili to in ko je leta 1810 Hidalgo poklical narod pod orožje, je narodni duh razplamtel po celi deželi. Eno leto je poteklo ter napisalo v zgodovino povesti o krvavih spopadih in masakrih; kako je bila glava Hidalgo obsejana na zidu v Guanajuato in kako je duša onega patriotskega družnika živela naprej ter navduševala vse one, ki so se borili za neodvisnost. V poteku nadaljnjih dveh let se je formalno proglasilo neodvisnost in tej proklamaciji je sledila v oktobru 1814 prva mehiška ustava, ki je bila sprejeta v malem mehiškem mestecu Apatzingan.

Ta prva ustava je določala republikansko obliko vlade, kateri naj bi stal na čelu triumvirat, kojega vsak član naj bi imel enako avtoriteto ter držal urad skozi tri leta. Člani tega triumvirata naj bi se izmenjevali v predsedništvu vsake štiri mesece. Suverenost je bila poverjena kongresu, izvoljenemu od naroda potom indirektnih volitev in polnomoči, da se izvoli triumvirat in najvišje sodišče, se je poverilo kongresu. Značilno je, da je bila rimsko-katoliška cerkev proglašena za edino veljavno. Namen te ustave pa ni bil nikdar drugačen kot provizioren in ustava je bila razveljavljena, ko je bil Iturbide pro-

Nepostavnost, umori inozemcev ter uničevanje inozemske lastnine, — vse to je v veliki meri pripomoglo k izoliranju Mehike od Združenih držav in Evrope v kolikor je pri tem prizadeta materialna pomoč. Poleg vse te neizpolnosti, pobijanja in uničevanja pa je prišla še ta ustava, ki je pokazala Amerikancem in Evropejcem, da niso imeli močje, ki so imeli takrat moč v svojih rokah, nobenega spoštovanja do pravice inozemcev in da so skušali pod kritjem ustavomočnih postav pognati inozemski kapital iz dežele. (Prav so imeli.) Krivdo za pobijanje tujcev ter uničevanje tuje lastnine so valili na bandite.

Vsak možen pritisk, celo pretirno vojno se je izvedlo na vlado Carranza, da razveljavi ali vsaj modifizira gotove določbe ustave. Carranza je vse obljubil, a takoj snedel svoje obljube s tem, da je izdal še ostrejša povelja. Pristajali so postavljali, da bodo pognali sleherno ameriško korporacijo iz Mehike. To so bili možje, ki so direktno ali indirektno sestavili to ustavo. Bili so to možje, ki so stavili vanjo konfiskacije določbe, ki nacionalizirajo bogastvo vse dežele, razvito ali nerazvito. Tremeteni politiki so videli v tej ustavi instrument, potom katerega bi bilo mogoče izgnati iz dežele vse inozemske korporacije, vse petrolejske, rudarske družbe ter zapleniti vso lastnino inozemcev na korist "državi".

Številnim Amerikancem se ta nacionalizacija narodnega bogastva ne bo zdelo neprimerno dejanje, če se ga uveljavljam ustavnim putem, a ti Amerikanci ne smejo nikdar izgubiti iz vida dejstva, da predstavlja v Mehiki mož, ki ima silo v rokah v družbi svojih trabantov in parasitov "državo". Za tega moža in njegove pristaje je postava nekaj stranskega in so dišča so njih voljna orodja. Njho geslo je:

— Zmagalen pripada plen.

Porfirio Diaz je predstavljal v družbi par mož, ki so ga obdajali, skozi številna leta "mehiško državo" na temelju ustave iz leta 1857. Tekom vseh teh let se niso vršile niti enkrat proste volitve in nikjer ni bilo opaziti pravosodja kot ga je najti v Združenih državah in v Angliji, da je bilo celo v dnevih Porfirija Diaza pogosto treba obrniti se direktno na generala Diaza, če se je hotelo dobiti pravico pri mehiškem sodišču. Vmešavanje eksekutive v pravosodje je vedno obstajalo v Mehiki in zlorabe, ki so izvirale iz tega, so bile mnogoštevilne. Le malo je treba vedeti o Mehiki iz za Porfirija Diaza ter videti, koliko ljudi se je dvignilo iz revščine k bogastvu iz leta 1914, da se razume, kdo je mehiška "država" pod režimom Carranza.

Iz tega vzroka so se ozirali inozemski interesi v Mehiki z velikim vzemiranjem na ustavo iz leta 1917. Odvzeta jim je bila praktično vsaka pravica, katere je ustava iz leta 1857 dajala inozemcem, v kolikor je prihajal v poštev razvoj naravnih virov.

Možje, ki so si želeli bogastva in sile in ki so vedeli, da pride s silo tudi zvedenje postav kot si ga želi oni, ki ima moč v rokah, so napravili ustavo iz leta 1917. V tem delu jim je pomagal najbolj radikalni element v mehiški poli-

ti ter neki zastopnik ameriških scejalistov. Njih delo je bilo končano pred uveljavljanjem ustave ruskih boljševikov in Carranzov generalni konzul v New Yorku se je nekoč postavljaj, da so Mehikanci pokazali Rusom, kako nacionalizirati naravne viire ter ustanoviti diktatorstvo proletarijata. V zvezi s tem se lahko reče, da ima mehiški peon približno prav toliko glasu pri upravi mehiške vlade kot ruski mušik pri upravi sovjetske vlade v Moskvi.

Nikakor pa ni treba misliti, da je vse, kar je najti v tej ustavi iz leta 1917, slabo. Nikdo ne bo trdil da ni ustava iz leta 1857 potrebna reform.

Glavna stvar je ta, da ta ustava ni bila nikdar v resnici izvedena. Boljše bi bilo izvesti to ustavo kot pa potisniti jo na stran ter postaviti na njeno mesto sistem vlade, ki je spravljal v nasprotje one elemente, ki so potrebni za razvoj Mehike, — namreč tujce in tuji kapitalisti.

Pred aneksijo zasedenega ozemlja.

Trst, 10. julija.

V Trentin so Italijani razvili veliko agitacijo za aneksijo in tako je te dni generalni civilni komisar za "Trentinsko Benečijo", Cereda, poslal ministrskemu predsedniku Giolittiju brzojavko, češ, da naj se aneksija izvrši čim prej. Giolitti mu je odgovoril z naslednjo brzojavko:

"Zagotavljam vam z ozirom na sklepe pokrajinskih in občnih zastopov ter zastopstev političskih strank, ki ste mi jih sporočili, da ti sklepi odgovarjajo namenom vlade, da pospeši aneksijo osvobojenih dežel. Predsednik ministrskega sveta: Giolitti".

Iz Rima se nadalje sporoča, da je 7. julija sprejel Giolitti trentinskega poslana Concija in Degasperija in se posvetoval z njima o uredbi Tridentinske Benečije. Giolitti je izjavil, da v svojem programnem govoru ni izreko omenil avtonomije za "odrešene" dežele, in sicer ne morda zato, ker bi hotel skriti obvezo, izraženo v govoru, temveč zato, ker je imel namen, omejiti programni govor na takojšnjo parlamentarno ostvareitev. Ministrstvo je v obče avtomatsko, pa še glede na nove pokrajine, katerim želi ohraniti njihovo občinsko in pokrajinsko lice. Giolitti ima namen, da takoj po formalni izročitvi ratifikacij mirovne pogodbe v Parizu predloži zakonsko predlogo, ki bo proglasila priklopitev Tridentinske Benečije kraljevstvu. Takoj po proglasitvi aneksije se razpišejo politične (državno-zborske) volitve. Giolitti meni, da zbornica odobri aneksijsko predlogo še tekom meseca julija, jeseni pa bi se mogle vršiti volitve. V ta zakonski načrt se najbrž vključi člen 7. zakonskega načrta o prehodu iz vojne v mirovno stanje, ki pooblašča vlado, da v novih pokrajinah primeni, postojno in z morebitnimi izpremembami s posebnim ozirom na avtonomijo, italijanske zakone. Za vso to prehodno dobo ostane v polni svoji veljavi osrednji urad za nove pokrajine, ki ima ravno nalogo, da ureja prehod iz ene v drugo upravo.

Tržaški "Lavoratore" je prepričan, da se vse to, kar je govoril Giolitti o Tridentinski Benečiji, nanaša tudi na "ožuljeno beračijo", kakor imenuje naše ljudstvo po svoje takomenovano "Julijsko Benečijo", in prav tak vtis je jasno razviden tudi iz komentarjev drugih italijanskih listov k tej vesti rimske agencije Volta. Posebno zanimiv je komentar večernega "Lavoratora", ki pravi:

"Kakor je znano, je imel Nitti namen, da uvede v vseh "odrešenih" pokrajinah kar največjo avtonomijo, ne samo upravno, temveč tudi politično, kolikor se le da to zloži s suverenostjo italijanske države. V ta namen so bili pred meseci poklicani v Rim zaupniki političnih strank v Gorenji Adiški in Trentinu. Sedaj se pa napoveduje, da se primeni italijanska zakonodaja, in se ne govori več o posvetovanju s krajevnimi strankami niti trentinskimi, niti gorenjeadiškimi in seveda še temmanj s primorskimi. Avtonomija Gorenje Adiške bo samo upravna, in Giolitti je v svojih izjavah napram trentinskim poslanem dal jasno razumeti, da spravlja avtonomijo "odrešenih" dežela v zvezo s samo morebitno avtonomijo, ki se dovoli stari italijanski pokrajinam. Kar pa je najhušje, je napovedal, da se bodo volitve vršile po načinu, ki strne avstrijski volilni zakon z italijanskim. Iz tega se da razvideti, da bo laško vlada uvedla volilni način, ki bo potvarjal voljo prebivalstva "odrešenih" pokrajin".

"Lavoratore"v rimski poročevalce dostavlja še, da ni brez pomena, da je gornja vest agencije Volta prišla v svet prav sedaj, ko načelnika osrednjega urada za nove pokrajine, Salate, ni v Rimu, in meni, da je pač nemogoče, da bi ostal Salata še ne svojem mestu, ko ima vendar Giolittijeva vlada vse drugačne namene glede na uredbo novih pokrajin kot pa jih je imela prejšnja Nittijeva vlada. Obenem povdarja, da je treba paziti predvsem na to, da bi Giolittijeva vlada ne izvedla nameravanih izprememb v času, ko bi ne bil sklican parlament, kajti razne temne sile da so na delu z vsemi močmi, in da je zlasti tržaške kamoristične voditelje, Valerija, Pittaea in druge v deti neprestano, kako romajo od Bonominija (vojnega ministra) do Giolittija.

Rimski krogi so potemtakem prepričani, da Giolitti resno pripravlja aneksijo obeh "Benečij", kajti drugačne bi ne govorili toliko o avtonomiji, ki naj bi jo dobile "nove pokrajine" in ki je sploh mogoče šele po aneksiji. Državnozbornske volitve v italijanski parlament se vendar ne morejo izvesti pred aneksijo. Mogoče je torej, da stojimo pred aneksijo, toda tudi samo mogoče, kajti skoraj ni vrjetno, da bi stari obotavljalec Giolitti sedaj kar tako neutegoma opustil svoje načelo, da se s prenatrženjem ne sme izgubljati čas, načelo, ki je je proglasil za vodilno v reševanju jadranskega vprašanja. In aneksija našega Primorja vse do sedanje demarkacijske črte vendar globoko posega v jadransko vprašanje, oziroma tvori bistven del tega vprašanja! Če bi dejal kdo, da morda zadnji dogodki v Jugoslaviji vplivajo toliko na glavarja italijanske vlade, da bi hotel postaviti zaveznike in predvsem Jugoslavijo samo pred dovršen čin, bi se dalo pripomniti, da so notranje razmere v Italiji take, da pač ni pričakovati od predobrega njihovega poznavalca Giolittija, da bi z njimi ali celo kljub njim tvegaj resen spor z Jugoslavijo, ki bi mu v tem primeru, sedaj po régentovem posetu hrvatskega in slovenskega dela naroda, stopila nasproti tako edina, utrjena, močna, da bi Kobarid znal dobiti tekmeča še kje globlje tam doli. Ni vrjetno, pravim, da bi Giolitti tvegaj kaj podobnega, kar bi moralo giti neizogibna posledica nenadne aneksije ozemlja, čigar prebivalstvo je v ogromni večini pripravljeno z nohtmi in zobmi se upreti temu nasilju, aneksiji, ki bje v obraz vsemu pisanemu in nepisanemu pravu in ki je ne odobrava celo velik del italijanskega naroda samega, ki zahteva po svojih zastopnikih, da naj prebivalstvo zasedenega ozemlja samo določa svojo usodo. Vrjetno je, da se Giolittijeva vlada povzpne da aneksije Trentina in Gorenje Adiške, da bi si pa Italija istočasno in končnoveljavno prisvojila tudi naše Primorje, na ta način samo lastno rešujoč ne samo Jugoslavije, temveč ves veliki svet tako zelo zanimajoče jadransko vprašanje: ne, za tak vratolomen poizkus imata Giolitti in njegova vlada prestaba tla pod seboj, okoli sebe pa predočen in premogočen odpor.

V ostalem pa: ali pride sploh kdaj do italijanske aneksije "Julijske Benečije"?

Naše ljudstvo tostran črte pravi, da ne! — na oni strani, pri vas v Ljubljani, v Zagrebu, v Belgradu pa se je tudi dejalo in se pravi, da ne! Kako naj Giolitti ta "ne" izpremeji v "da".

(Nadaljevanje na 4. strani)

Ovekovčenje ženija.

VORONOV NAMERAVA OVEKOVEČITI ŽENIJ S TEM, DA BO PREMESTIL ŽLEZE PO SMRTI TEGA ALI ONEGA ŽENIJA. NA USPEŠEN NAČIN JE VRNIL MLADOST STARI GORILI.

Piše Laurence Hills, Pariz.

Človek in pol ni prazen sen, temveč resnična možnost bodočnosti, če so teorije, katere je dokazal dr. Voronov, uporabne tako pri višjih kot pri nižjih živalih.

V pogovoru, katerega je dovolil tukaj malo predno je odpotoval v Združene države, je zdravnik, ki si je pridobil svetovno slavo preko noči vsled svoje izjave, da je našel sredstva, potem katerih lahko vrne mladost ostarelim s pomočjo presajenja žlez mladim opic v človeško telo, izrekel nekaj zelo presenetljivih trditev.

Izjavil je, da je njegov namen posvetiti ostali del njegovega življenja preiskavi, če bi ne bilo mogoče presaditi tudi literarne, muzikalne ali ročne sposobnosti potom cepljenja žlez.

Obseg spekulacij, katere odvarja to sporočilo, je brez meja. Številni ljudje tukaj že razmišljajo o tem, če bo mogoče nekoč prišel čas, ko se bo talenti velikega ženija ohranilo v drugi osebi potom procesa cepljenja nekaterih njegovih žlez v telo neke druge osebe.

Tekom prejšnjih pogovorov je dr. Voronov obrnil pozornost na dejstvo, da gotovi deli človeškega telesa žive še po cele ure potem ko je dotična oseba dejanski umrla in da žleze žive naprej od štirih do osmih ur.

On je zagovarjal ustanovljenje praktike, potom katere naj bi se vse osebe, ki so umrle vsled nezgode, snavilo na razpolago kirurgom, ki bi takoj odstranili bistvene dele njih teles, jih stavili na led ter jih porabili za pomladitev živil.

Ta predlog je vzbudil vihar ogorčenja v Angliji in gotovih drugih krajih, a zdravnik je trdno prepričan, da ne bodo ljudje, ko bodo enkrat spoznali vso vrednost cepljenja žlez, smatrali tega za profanacijo mrtvih, temveč za resnično uslugo, storjeno človeštvu. Dr. Voronov je tudi za sprejem zakonodaje v tem smislu ter je prepričan, da bo prišel do tega prepričanja, polagoma celi civilizirani svet.

Kakor hitro bi bil tak sistem prestavljen v prakso, ali bi obstajala možnost eksperimentiranja, kojega cilj bi bil proizvajanje ljudi in pol? To je vprašanje, ki si ga tukaj številni stavljajo. Če bi se kak velik skladatelj smrti ponesrečil, ali bi ne mogel zdravnik prestaviti žlez v telo kakega mladega, ambicioznega moža, ki bi bil že itak muzikaličen? Kakšen bi bil učinek? Ta človek bi lahko spravi velike množice na svoje koncerte, če bi se ga označilo kot lastnika žlez odličnega umetnika, ki se je ponesrečil.

Gotovi ljudje se tudi vprašujejo, če bi mogoče smrt iz naravnih vzrokov ne škodovala vrednosti žlez, ki proizvajajo ženij, če taka žleza sploh obstaja.

Če kakovost te žleze ni izpremenjena vsled smrti, — pravi jo nekateri, — bi se lahko enega samega ženija ohranilo skozi generacije. Ženij Beethovena bi se lahko podaljšal prav do današnjih potom procesa cepljenja žlez. Nekdo z Rubinsteinovi žlezami bi lahko vodil simfonijske orkestre, če bi se ta proces izpopolnilo pred nedavnim časom.

To je seveda le način, kako splošno občinstvo razpravlja o teorijah dr. Voronova. Zdravnik sam ni še šel tako daleč v svojih spekulacijah.

Izjavil pa je v nekem pogovoru tukaj pred kratkim, da smatra možnost svojega razkritja, tikajočega se procesa cepljenja žlez, za brezmejno.

Resnična bodočnost tega dela, — je ugotovil — obeta veliko več kot se je doseglo dosedaj. Tiče se poglobljenja človeškega življenja ter se go pečalo s podaljšanjem intelektualnih sil. Izjavil je, da je pričakovati v najkrajšem času večje uspehe kot pa se jih je doseglo dosedaj.

Veliko komentarjev je vzbudilo tukaj dejstvo, da ni Mednarodni kongres fiziologov povabil dr. Voronova, da opiše svoje eksperimente.

Ljudje, ki kritizirajo kongres radi tega svojega koraka, izjavljajo, da ima dr. Voronov brez ozira na skepticizem, kateremu se daje izraza od strani gotovih kirurgov glede praktične vrednosti cepljenja opičjih žlez, na svoji strani velike uspehe, katerih ni mogoče prezreti.

Na uspešen način je vrnil mladost neki stari gorili. Dosegel je, da so imele sterilne živali potomce in izboljšal je duševno stanje nekega idioti s tem, da mu je vcepil žleze mlade opice. V svojem rečanju ima tudi značilne operacije, katere je izvršil na ranjenih vojaki, tekom katerih je pokazal izvanredno kirurško izurjenost. V enem slučaju je prestavil tiroidne žleze matere v telo sina in sicer z velikim uspehom.

Najbolj resni element, s katerim se mora boriti dr. Voronov, je ta, da se ljudje obotavljajo podvreči se cepljenju opičjih žlez. Manj ka namreč kandidator za čas, da bi postali pacienti tega odličnega zdravnika in kirurga. Čeprav jih je dosti, ki bi se radi podvrgli procesu cepljenja opičjih žlez, če bi bila operacija uspešna pri drugih, vendar neče nikdo biti prvi, ki bi se podvrgel tej operaciji.

Boljševizem in nova mehiška ustava

(Nadaljevanje s 3. strani)

(Nadaljevanje s 3. strani) — sistem, ki služi le kot teza za politike, ki so včasih, ko ne snovajo revolucij, slavni radi svojih govorov ter spisov o prostosti in pravicah ljudi. Kredit pa je treba dati, kjer je kredit na mestu in dosti je kompetentnih in razboritih opazovalcev, ki izjavljajo, da je ta konstitucija delo socializma in prav posebno delo onega, ki je zastopal ameriško socialistično misel na oni ustavni konvenciji.

Vsakdo, ki ve le nekaj o Mehiki, — in naj gre pri tem za severni, južni, zapadni ali istočni del, — vse tudi, kaj je pomenjal alkohol in kaj pomenja še danes alkohol za peona. Meskal, tekila, aguadiente in pulke predstavljajo prokletstvo naroda in na cellem ameriškem kontinentu ni bilo najti bolj nagusnih beznic kot so bile številne pulkerije v mehiških mestih. Iz tega vzroka je bil vsak ljubitelj Mehike — in vsak-

do, ki pozna resnično Mehiko, jo mora ljubiti, — vesel, ko je došla ustava iz leta 1917, da naj zvezni kongres in državne zakonodaje od sedaj naprej uveljavljajo postavbe proti alkoholizmu. V kredit ad interim vlade de la Huerte je treba izjaviti, da je že pričela z delovanjem v tej smeri. Ena najbolj presenetljivih določb ustave se tiče dela. Soglasno z ustavo iz leta 1857 so bile zlozrabe, zveze z delavskim vprašanjem, množične, mnogoštevilne. Za peona je pomenjal dolg suženjstvo, kljub ustavni prepovedi neprostovoljnega. Za peona je pomenjal dolga suženjstvo, kljub ustavni prepovedi neprostovoljnega službovanja. Videl sem takozvane "enganchados" na velikih plantážah na jugu, kjer so bili zgnani skupaj kot živina v ječi tekom noči, dočim so podnevi delali na poljih vsprti oboroženih straž. Človeško življenje je malo veljalo in človeške pravice se je po-

Malo pesmi, malo istine

Poljska vlada je poslala pisatelja Vaclava Sieroszewskiego v Ameriko, da bi med ameriški Poljaki agitiral za poljsko državo posojilo. — Na krovu ladje "Adriatic", ki se je na njej peljal v Ameriko, se je seznanil z nekim mladim Srbom. Sieroszewski poroča o tem v varšavskem "Narodu", češ, spomnila sva se v razgovoru ljubke pesmi, zdi se, da je Petroviča, hrvatskega pesnika: "Luna sije, kladvo bje trude pozne ure že..." Srb je pripomnil: "Hrvatje, ali to je isto kar je Srb, isti jezik, ista rasa". Pesem sta torej poznala, a pesnika ne. Bog ve, kaj je "Petrovič" postal avtor pesmi (Petrovič Njegoš?) Srbu se je zdelo besedilo toliko posebno, da je v pesniku videl — Hrvata! — Srb je bil vnet rusofil in "kakor se je v daljšem razgovoru s Srbom pokazalo, si je v Belgradu zvil gnezdo ista rusko-emigrantska komora (z opremo Denikinovo), ki je še nedavno grasilna na pobrežju baltškega morja ob enem z armado Goltza. V Srbiji izhaja 50 ali več časopisov ruskih..." To zadnje seveda ni res. Opomba o zvezah ruskih emigrantov z nemškimi generalom Goltzem pa me spominja nekega drugega poročila, ki nam pravi, da ruski emigranti v Belgradu dajejo svirati "Waht am Rhein". O Sieroszewskem samem pa poročajo poljski listi, da je v Ameriki malo pomogel poljskemu državnemu posojilu, ker je govoril le o socialistični stranki in prezidentu poljske republike, ki ni "buržujski, ampak siromašen človek, živeč samo od skromne penzije, ki mu jo je nakazal državni zbor".

WSS WSS WSS WSS

polnoma omalovaževalo. To je bil sistem, ki se je razvil iz starega španskega encomiendas in proti kateremu se je boril Las Casas. Ljudje so ga smatrali za norca, ker se je potoval za pravice Indijancev.

Soglasno z ustavo iz 1917 je uveljavljen osemurni delavnik, do čim je nočno delo omejeno na sedem ur. Nočno delo v tavnih delavnicah je prepovedano za ženske ter za otroke pod šestnajstimi leti. Noben mladletni tudi ne sme biti zaposlen v trgovskih napravah po deseti uri zvečer.

Minimalna plača, katero naj dobiva delavec, naj bo v soglasju z razmerami, ki prevladujejo v posameznih okrajih ter naj znaša toliko, da bo zadostila normalnim potrebam v življenju delavca njegovi postavljeni zabavi in razvedrili.

Kjer bi bilo treba vsled posebnih okoliščin zvišati število delavnikov ur, mora znati prekurva plača 100 odstotkov več kot pa navadna. V robenem slučaju pa ne sme prekurno delo trajati več kot tri ure ter skozi tri zaporedne dni in nobena ženska in noben mladleten ne sme biti zaposlen s prekurnim delom.

V vseh industrijskih in poljedelskih podjetjih mora delodajalec nuditi svojim delavcem primerna stanovanja. Istotako mora ustanoviti šole, dispensaries ter druge naprave.

Dočim je na temelju ustave iz leta 1857 general Diaz z železno roko zatrl stavko v Puebli ter druga stankarska gibanja delavcev, priznava ustava iz leta 1917 pravico delavcev do stavke ter delodajalcev do pritrja.

Člen XVII. pravi namreč: — Postava priznava pravico delavcev, da stavkajo in delodajalcev, da zapro svoje naprave.

Iztrje pa naj bo postavovneljavno le v slučaju, da prevelika produkcija ustvari potrebo iztrja, da se vzdrži cene primerno visoko nad produkcijskimi stroški. Ustava jemlje tudi verskim organizacijam pravico do lastovanja posestev in le rojeni Mehikanci smejo izvrševati posle duhovnikov, kateregakoli verskega izpovedanja.

Zakonodaje raznih držav imajo pravico določiti maksimalno število duhovnikov v posameznih krajih, soglasno s potrebami dušnega prebivalstva.

Poslednja carina.

O vplivu žene bivšega carja Nikolaja II. so že mnogo pisali. Neki dopisnik (Manchester Guardian) kateremu so prišla v roke njena pisma iz leta 1915, je priobčil pred kratkim izvelek teh dokumentov življenja in mišljenja ruskega samodržca. Iz njegove razprave posnamemo sledeče:

"Visoka" gospa, katere volji se je brezpogojno podvrgel slabotni Nikolaj, je vendarle imela kopico slabosti, ki so jo omejevale v njeni neomejenosti — dokaz: pustolovec Rasputin in njegova verna druga Virubova! Rasputin je pravi tip ljudi, ki so se povzpeli iz neznanosti do nekeke nadčlovečnosti, ko postanejo šiba in usoda vvesoljnemu človeštvu. Mož, po izobrazbi napol analfabet, je strahoval z železno roko celo rusko javnost, postavljaj in odstavljaj, kakor se mu je zljubilo razne dostojanstvenike in brzdal vsak svobodni izraz ljudske volje. To se je moglo zgoditi samo, ker je stala carica popolnoma pod pritiskom njegovega verskega slepomišljenja.

En dokaz carične duševne ničnosti je njena bigoterija in brezmejna praznovernost. V avgustu je pisala svojemu možu: "Ne pozabi počestiti se pred vsakim važnim glavnikom, ki Ti bo pomagal!" Se en primer: Piše o zloglasnem škofu Varvari iz Tobolska, da se mu je prikazal na nebu križ kot znamenje božje ljubezni. "Dal Bog", pristavlja, "da bi to bilo dobro znamenje, križi to niso vedno bili!"

Carški ministri ji niso po godu, posebno one "dolgonosec" Sazonov. "Čemu je Sazonov tak zapaneec?" je vprašala enkrat in drugi pravi: "Moje mnenje je, da bi morali naše diplomate pobesiti."

Umevno, da ni bil vsakdo voljan pokoviti se njenemu — oziroma Rasputinovemu — despotizmu, zato se večkrat bridko pretočuje nad Samarinom, liberalnim nadupravljivanjem.

nikom Sv. sinoda. Enkrat zahteva od carja, naj napravi potrebne korake proti tisku, ki hoče objaviti članke o Rasputinu in Virubovi.

V najočitnejši luči se prikazuje nje politični avtokratizem, kako ona umeva vladarsko oblast. Angleški poročevalec pripominja ob koncu svojih izjav, da je carica nositeljica glavne krivde nad Nikolajevimi metodami. Vse v njeni osebi utelešeno rusko potentantstvo je postalo po nji ne samo nemogoče, ampak tudi absurdno in smešno. Čujmo! "Ti si gospod in zapovednik Ruske," piše svojemu možu. "Pogum, energijo in vztrajnost krona uspeh. Spomini se, kaj je dejal On (Rasputin): da se bliža poveljanje Tvojega gospodstva in mi se bomo skupaj borili, da postane poveljanje Ruske. Ti in Ruska sta eno. Bodi trden, tresi in drami in udari, če treba! Naj Te ne samo ljubijo, ampak se tudi boje, pa bo vse dobro!" — O pravih dinastij je imela sploh zelo visoke pojme, o pravihah ljudstva pa ni hotela ničesar vedeti. Tako je odločno proti ministrstvu, ki bi bilo podrejeno ljudskemu predstavništvu (dumi), "ker se nismo zrel (sic!) za kaj takega in bi lahko poginila Ruska. Naša država ni ustavna in ne sme biti! Naše ljudstvo ni k temu privzgojeno in hvala bogu, naš car je samovladar in se mora tega zavedati kakor Ti, samo: več moči in brezobzirnosti moraš pokazati!"

No, danes so vse te nakana žalostno končale in dogodki naslednjih let so prinesli s seboj, česar vsa samosilna omejenost ni hotela izprevideti. Ljudstvo, to ubogo, tisočkrat ponižano in poteptano ljudstvo je pokazala en dan svojo levo narav in zdrobilo z enim udarcem vse svoje zločinske krvose — grozen opomin onim, ki se niso še stregli in prerok bo odrešenja vsem zatiranim in opljuvanim.

Razne vesti.

Volitve v zasadenem ozemlju.

"Neue Freie Presse" poroča po "Corriere d'Italia", da namestila Giolitti takoj po položitvi ratifikacije saint-germanske pogodbe proglasi aneksijo po Italjanih zasadenih ozemljih, v jeseni pa razpisati tam volitve.

Čehoslovaška in Moskva.

Čehoslovaški socialdemokratski listi prinašajo vest, da je naročil Krasin na račun sovjetske vlade velikansko množino čevljev v tovarni Batia. Vsi čehoslovaški listi se vesele tega koraka sovjetske vlade ter ga smatrajo kot praktično predlogo trgovskih zvez z Rusijo, ki je nedoglednega pomena za trgovske odnose obeh držav. Takoj ko se povrne Krasin v London, bo odšla tja oficialna češka delegacija, sestoeča iz zastopnikov tamošnjih delavskih združenj in sindikatov ter velikih industrijskih in trgovskih podjetij, da stopijo v osebni stik s Krasinom. V istem času pa se bo podala tudi politična delegacija v Rusijo, da preštudira tamošnji socialni in politični položaj. Ta delegacija bo sestavljena iz dveh največjih čeških strank, iz socialno-demokratske in iz socijalistične.

Odkod je beseda bojkot.

Bojkot pomeni danes toliko kakor prekletstvo ali pregnanstvo. Papež je nepokorneže in brezverce proklel država pa je puntarje pregnala v izgnanstvo. Danes imamo bojkot, ki se rabi različno zlasti v delavskem gibanju kot zapora ali prekinjenje vsakršnega občejanja družabno in trgovsko s tistim, ki ga hočemo prisiliti, da ugodni našim zahtevam. Beseda je angleškega izvora. Boykott je ime angleškega kapitana, ki je upravljal posestva nekega irskega grofa. Mož je bil silno strog in si je s tem nakopal tako sovraštvo najemnikov, da ga je ljudstvo preklelo in nihče ni hotel zanj delati, kaj kupiti od njega ali mu kaj prodati. Leta 1880 je moral pospraviti žetev pod vojaškim varstvom orangistično (protestantsko) delavstvo (rumena organizacija). Boykott sam je pa moral

zaprstiti kraj v vojaškem spremstvu.

Čehoslovaški socialni demokrati proti komunistom.

Čehoslovaška socialno-demokratska stranka je izdala proglas, ki se obrača v prvi vrsti proti separatističnim teženjam komunistične skupine v čehoslovaški socialistični delavski stranki. Čehoslovaška socialna demokracija stremi prav tako kakor socialna demokracija drugih narodov, da si osvoji politično moč. Prepričana je, da ima delavski razred v bližnjem času več izgleda za nadaljnje uspehe, če delavstvo ne ruši svojih moči potom bratomornih bojov. Poziv opozarja proletarijat, da prepreči komunistične poizkuse cepiti proletarijat. Komunistične metode nimajo v mednarodnem položaju nobene zaslombe in izgleda; da bi se mogle vzdržati.

Zmaga sinfajnovcev na Irskem.

Vsak dan prihajajo brzojavi o številnih bojih med Irski in Angliji. Gibanje za samostojnost Irske, njeno odepitve od Anglije, vodi je revolucionarni sinfajnovci, ne boje se ognja in krvi. Sinfajnovci so v resnici na Irskem absolutno najmočnejša stranka, kar so pokazale tudi volitve poslancev v okrožne svete. Sinfajnovci so dobili okoli 87 odstotkov vseh glasov in celo v Ulsteru, kjer je naseljenih mnogo Angležev, so dobili 55 odst. glasov. Pride čas, ko bodo vsi narodi dosegli svojo svobodo in se rešili za ves svet že toliko nesrečnega imperijalizma, zatiranja naroda po narodu.

Nemika propaganda.

V Celovcu se je vršil v kmetijski šoli instruktorski kurz za agitacijo v coni A. Vdeležili so se ga tisti "begunci", ki so kot govorniki ali tajniki vodje nemških občinskih narodnih svetov. Izbrali so "zanesljiv" nemško-nacionalne agitatorje. Potne stroške gojim plačali. "Ljudsko voljo" v vomi A fabricirajo torej v Celovcu. Vemo torej, koliko je ta ljudska volja vredna.

Pri sprejemu regenta na Bledu je bilo 2600 koroških Slovencev. Med njimi je bilo okoli 200 oseb v narodnih nosah in nad 450 šolskih otrok, iz vsake šole po 10 do 15 otrok. Prišlo je tudi mnogo Ziljank iz Ziljske doline, ki pripada sedaj Avstriji. Regentovega sprejema v Mariboru se je vdeležilo 1400 koroških Slovencev. Sprejeta je bila tudi deputacija. Na obed sta bila povabljeni velikovski škof in glavar Kaki in župan Krajcar. Vsi vdeleženci so odnesli najboljši vtis. Iz Vovber je bilo 32 ljudi.

Delavska zveza v Guštanju.

Dne 4. julija se je ustanovila Delavska zveza za župnijo Guštanj. Predsednik je Lojze Glavar iz Javornika. Zvezi je pristopilo že veliko članov. Delavci in kmeti se organizirata vzajemno, da vsak v svojem društvu deluje za povzdigo lastnih koristi.

Rad bi izvedel za naslov svojega brata AVUGUSTINA NOVINCE. doma iz Lokave pri Ajdovščini na Primorskem. Od leta 1915 naprej se je nahajal v ruskem ujetništvu in več drugih rojakov doma ranjotom. Če kdo izmed rojakov kaj ve o njem, naj mi poroča, ali naj pa sam piše svojemu bratu: Janez Novinec, 3477 Beverley Road, Cleveland, Ohio. (7-11-8)

NAZNANILO.

Ta slika predstavlja rojaka A. JURCETA, ki mi je odpeljal mojo ženo. Doma je od Vrhnik pri Ljubljani, veliko govori in laže. Ne vrjemite temu pitku preveč! Prav rad tudi razpravlja o svobodi. Pozna se lahko po hoji, ker stopa kakor bi imel jezevo kožo med nogami. On jo je popihal par mesecev vnaprej v Michigan, kjer je v Detroitu preskrbel stanovanje in poklical mojo ženo Marijo Šusteršič, rojeno Pristav, podmače Knafehnova iz Doslovci pri Zirovnici, da mu sledi. S seboj je tudi peljala njegova dva otroka, fantka in punčko, ter postala mati drugih otrok, ker sama ni za to, da bi jih imela. Njo prav dobro poznajo rojaki po Chicagu in Racine, Wis.

Joseph Šusteršič, bivši soprog, 19 N. Newell St., Kenosha, Wis. (7-10-8)

Severova zdravila vzpružajo...
Nered črev
je v vročih poletnih mesecih in zgodnjih jesenskih pri obeh odraslih in pri otrocih splošno prikazen. To priročno morda od nepravilne hrane, piščali ali hitre izpremembe vremena ali drugih vzrokov.
Severa's Diarrhoea Remedy
(Severov Pripomoček proti driski) se je izkazal vedno kot zanesljivo zdravilo za drisko, žolčne krče, colike, vroči poletni nered drobovja itd. Dobro in sigurno za otroke — odrasle in otroke. Cena 30c in 2c davka. Na prodaj pri lekarni.
W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

Jožef Krasovec na Savi štev. 61, pošta Jesenice, Gorenjsko, Jugoslavija, prosi rojake po Ameriki, da bi mu kateri sporočil naslove njegovih neke v Ameriki bivajočih sinov AVUGUSTA, ANTONA in JOŽEFA KRAŠOVEC. Ako kateri sinov sam čita te vrstice, naj se oglasi sam svojemu staremu onemoglemu očetu, kakor tudi materi.

KRETANJE PARNIKOV

KEDAJ PREBLIŽNO ODPLUJEJO IZ NEW YORKA.

N. AMSTERDAM	10. avg.	—	Boulogne
ARGENTINA	14. avg.	—	Trst
NEW YORK	14. avg.	—	Cherbourg
NIAGARA	17. avg.	—	Havre
RYNDAM	18. avg.	—	Boulogne
LA LORRAINE	20. avg.	—	Havre
ROCHAMBEAU	21. avg.	—	Havre
ST. PAUL	21. avg.	—	Cherbourg
LAFAYETTE	27. avg.	—	Havre
ROTTERDAM	28. avg.	—	Boulogne
PESARO	1. sept.	—	Genoa
LA SAVOIE	3. sept.	—	Havre
PHILADELPHIA	4. sept.	—	Cherbourg
FRANCE	8. sept.	—	Havre
NOORDAM	8. sept.	—	Boulogne
LA TOURNAINE	14. sept.	—	Havre
PRES. WILSON	14. sept.	—	Trst
N. AMSTERDAM	14. sept.	—	Boulogne
LA LORRAINE	17. sept.	—	Havre
SELVEDERE	21. sept.	—	Trst
RYNDAM	22. sept.	—	Boulogne
COLUMBIA	28. sept.	—	Trst
ARGENTINA	7. okt.	—	Trst
PRES. WILSON	3. novembra	—	Trst

Glede cen za vozne matke in vsa druga pojasnila, obrnite se na tvrdko FRANK SAKSER 82 Cortlandt St. New York

LLOYD SABAUO 3 State Street New York
Prihodni odplutje iz New Yorka parnik na 2 vijaka S. S. "PESARO" 1. septembra
Izdajajo se direktni vozni listi do vseh glavnih mest v Jugoslaviji. Brezplačno vino potnikom 3. razreda.

Cosulich črta

Direktno potovanje v Dubrovnik (Gravosa) in Trst.

ARGENTINA 14. avgusta
PRES. WILSON .. 14. septembra
Potom listov, izdanih za vse kraje v Jugoslaviji in Srbiji
Raskladne ugodnosti prvega, drugega in tretjega razreda
Potniki tretjega razreda dobivajo brezplačno vino.

PHELPS BROTHERS & CO.
Passenger Department
4 West Street New York

ANCHOR LINE
Parnik "CALABRIA"
odpluje
17. avgusta
v Hamburg in Gdansk.
Za tretji razred v Hamburg \$120.00
Za tretji razred v Gdansk \$135.00
in \$5. vojnega davka.
V vašem mestu ali bližini je lokalni agent.

Cunard Line
parnik na dva vijaka
"Pannonia"
odpluje **28. AVGUSTA**
Cena za tretji razred:
naravnost v Dubrovnik in Trst \$125.
naravnost v Napolj \$ 84.
vojnica do Trsta preko Napolja \$ 98.
in \$5.20 vojnega davka.
V vašem mestu ali bližini je lokalni agent.

O ženskem vprašanju.

I. Bilo je že več stoletij, kar se razpravlja žensko vprašanje. Govori in piše se za žensko in proti ženski, ali rešenja je skoro vedno pri starem: ženske imajo, kakor nekdanj, svoje sovražnike in svoje branitelje. Najneumnejše tedvite so se izrekle, da bi se dokazalo, da je ženska kakor v telesnem, tako tudi v duševnem oziru slabša od moškega, da je nje volja toliko slabša od moške, kolikor bi bil nje duh manj bistri od moškega; da, našel se je tudi pisatelj, ki je trdil, da so nje možgani lažji od moških! Odtod bi tudi prihajal vzrok, da bi ona ne bila zmožna izpolnjevati tega, kar moški premorejo. Vse to je seveda samo trdilo, ali dokazati tega do sedaj še nihče ni mogel! Jaz pa trdim, da predno se bo dalo trditi, kako sta si različna oboja spola v razumnosti, močnosti, vztrajnosti in volji, morali bi prej moški in ženske obiskovati enake šole, baviti se z enakimi študiji, imeli opravljati enake posle itd. Seveda bi le v majhnem to bilo mogoče, a ne celoma. Zatorej se tudi ne more prej soditi o pravi različnosti moške in ženske razumnosti.

Gotovo je, da odkar svet stoji, prepričujemo se, da sta oboja spola obdarjena z različnimi lastnostmi, a te lastnosti se ujemajo med seboj.

A ne samo človeški spola, temveč tudi vsaka živa in neživa stvar na svetu razlikuje se druga od druge. Vsaka ima svoj določni namen, katerega mora tudi izvrševati, ako hoče imeti svoj veljavni. Ako pa tega svojega namena ne izvršuje, greši proti naravnemu zakonu in postaja zavirek običnemu razvoju.

S konji naprimer vozimo in na konjih jahamo; z voli vozimo in orjemo; krave nam dajejo tečno mleko, Vsaka teh treh živali ima različen namen, vsaka nam je k običnemu blagostanju potrebna. Težko bi pa bilo soditi, katera izmed njih je koristnejša človeštvu in katera bi se lažje pogrešala. Telesna moč! evo glavno, toliko hvaljeno predpravo moških! Nežnost, lepota, čustva! evo glavno predpravo ženskih bitij! Moč, ljubav in lepota pa, te tri reči so živili, ki delajo človeški vzor. Ako eden teh življenj hoče veljati več od drugega, rodi se neskladnost in nerod. Predpostavljamo moči nad lepoto znači surovost; predpostavljamo lepote nad močjo znači pravno popačenost. Iz tega pa sledi, da sta si oboja spola v tem enako potrebna.

Poglejmo zdaj nekoliko, za kaj in koliko so ženske veljale pri naših prednikih. Ženska pred časom krščanstva se je smatrala pri patrijarhah samo za poročno in čuvaj otrok; pri Egipčanih je uživala nekoliko več spoštovanja, a vendar je veljala še vedno za neko igračo; pri Grkih je bila nekaj časa skrita in prezirana, naprimer v Atenah; pozneje je zopet imela vsakršno svobodo, kakor v Sparti, a iz te svobode se ji je rodilo poniževanje in zaničevanje. Selj krščanstvo je izreklo modro in blagostanje polno izjavo, da so vsi ljudje enaki, tedaj tudi moški in ženske.

Oboja spoloma se je pred oči postavljalo neko vzvišeno bitje kot obeh stvarnik, katerega sta oboja spola smela imenovati očeta; oboja spoloma so se dajali gojiti osrečevalni čuti neke srčne bodočnosti posmrtni, neke vočne, blažene enakosti med narodi, stani in spoli.

Od tiste dobe so bile ženske spoštovane in ljubljene, da v nekaterih narodih celo obožavane in obredovane. Seveda govorim o krščanskih in izobraženih narodih; pri barbarških in neizobraženih je igrala ženska in še vedno igra jako žalostno ulogo. Zato pa tudi ni pri narodih in človeških plemenih, kjer je ženska izključena od društvenega gibanja ter jo puste rasti v nevednosti o društvenih in domovinskih stvareh, napredek, pravi narodni in državni napredek mogoče. Taki narodi so obsojeni k pogin ali k sužnosti.

II.

Kako se pa dandanes misli in sodi o ženski? — Kakšen je njih vpliv v družinskem in društvenem, bo oče nikdar prinašal.

Kdo je zmagaletc?

Francija, čeprav zmagovita, bo morala plačati svojim zaveznikom več kakor štirikrat toliko, nego je morala plačati Nemčiji po svojem porazu leta 1870. Uničenje vojnih dolgov bi zahtevalo od Združenih držav žrtv 10 milijard dolarjev, za kar ne kažejo ravno veselja, dasiravno mnogi tudi Amerikanci priporočajo ta postopek in se ne more smatrati dejstvo, da se je Amerika zaenkrat odpovedala obrestnim plačilom, ki bi drugače tečaj dolarja pognala na škodo Evrope še višje in bi ameriško izvozno trgovino še bolj škodovala — kot korak v tem pravcu.

Nikjer ni svetovna vojna povzročila ali pospešila tako globoko-segajočih izprememb, kakor v razmerju Evrope do Amerike.

Pravi zmagaletc v vojni je Amerika; njej nasproti velja "Vae victis" za vse dežele Evrope, zmagaletc in premagane, in sicer za velike industrijske države na zapadu in v srednji Evropi še bolj, nego za manjše, pa same sebi zadostujoče države, kakor je naša. Tekom desetletja pred letom 1914 so imela Združene države aktivno trgovinsko bilanco v okroglem znesku letnih 500.000.000 dolarjev, ki so jih potrebovale za obrestovanje svojih evropskih dolgov, za plačevanje tujih ladijskih tororov, za denarne pošiljave naseljenec v domovino, za potovanja itd. Tekom vojne pa Amerika, katere izvozni prebitek v znesku 551.000.000 dolarjev leta 1912 se je zvišal na 3.500.000.000 dolarjev leta 1919, ni le poplačala Evropi vseh svojih dolgov, marveč ji je še 10 milijard posodila (neglede na zašne nakupe evropskih papirjev), tako da bi bilo treba sedaj v povratno plačilo bilanco za 500.000.000 dolarjev večjega uvoza. Iz tega položaja ima Midas samo tri izhode: omejiti izvoz, pomnožiti uvoz in dovoliti evropskim kupcem — za katere skuša ameriška zakonodaja ustanoviti tudi organizacije (Edge-Isell)-kr-čit. Brezobzirna omejitev izvoza bi ameriškim izvoznim industrijam izpodnesla tla, dežela bi zabredla v krizo, dočim bi morala Evropa lakote umreti. Sicer pa v tem pravcu — v kolikor ne gre za brezpopojno potrebo Evrope — itak ob sebi učinkujejo ugodni menični kurzi. Mnoge ameriške tvrdice premečajo svoja podjetja v druge dežele. Kar so delali v prejšnjih časih pod vplivom carinskih meja ali človeških mezd, delajo sedaj radi previsokih meničnih kurzov. Tako je včasih zgodilo, da morajo kapitalisti zapustiti deželo, v kateri se jim predobro godi! Pomnožitev uvoza ima zopet v lastnem bogastvu Amerike na pomožnih sredstvih in proizvodih svoje meje. Ako Amerikanci vrha tega nočejo, da bi evropsko blago v njihovi lastni deželi delalo konkurenco domači industriji, se pa na drugi strani izpostavlja nevarnosti, da se s svojo izvozno industrio na neprijeten način srečajo kje drugod na svetovnih trgih. Ni torej nobenega drugega sredstva — je rekel neki Amerikaneec, — nego da sprejme Amerika od Evrope v plačilo dolarjev ter ga sredi oceana pogrezne na dno!

"Amerika" — pravi Thomas Lamont, ki je bil v Parizu Wilsonov svetovalec, "ima v svoji lastni zgodovini po državljanski vojni paralelo sedanjemu evropskemu položaju. Takrat je imela pasivno trgovinsko bilanco, zlato je bilo odteklo iz dežele, čene se bile visoke, finance v neredu, papirnat denar, ki ga je bila na kupe, je prišel zelo ob vrednost. Evropa bo svojo večja vprašanja ravno tako rešila, kakor je Amerika rešila svoja manša. Amerika ne bo pozabila pomoči, katero ji je v tistem težem času pred 50 leti nudila Evropa s tem, da je radodarno pomagala urediti vsaluto in dolarju zopet pridobila zlato pariteto".

Bolezen, ki jo opisuje Lamont, je v obeh slučajih ista, toda različna je, ako napade mlad ali pa star organizem. Prihodnja bodočnost pripada narodom Amerike in vzhodne Azije in — upajmo — tudi veliki in vendar nemčni Rusiji. Evropa bo sedanjo akutno krizo vsekakor premagala, potem pa bo počasi obubožala in poslala odvsnia od Amerike.

— Stari John Barleycorn, — je rekel stric Bottletop, — me spominja na nekatere ljudi, ki se posvete politiki. Dosti je ljudi, ki govorijo privatno precej dobro o njem, ki pa nočejo priti na dan ter glasovati zanj.

Robert Bacon je zapustil svoji družini sedem milijonov dolarjev. To je v resnici — bacon.

Sicer pa mora ženska srednjega ali nizkega stanu za svojo rodbino toliko delati in misliti, da ji ne ostaja niti za trenutek časa, da bi gojila puhe želje. Veliko kričijo dela, torej ženskiemu spolu, kdor trdi, da je ona ohola, ničemurna, zapravljiva. Če so pa bogate ženske gizdave, kaj to škodi? Od koga naj bi živeli rokodelci. Če ne od premožnejših in bogatij nov? — Denar, katerega bogata dama izdaje za svojo dragoceno opravilo, ne pada na nerodovita tla; koliko pridnih rok podpira ona s svojo razkošnostjo! Sicer pa ženski kateregakoli stanu nikar ni priroda ali ni podarila ali pa ji je že vzela; da si prizadeva z umetnimi barvili in s kričnim kinčem podaljšati svojo čarobnost? — Kako hudo je biti prezenim, zaničevanim, pozabljenim!

Gotovo je in bo vedno brezpačetnih žensk, ki vse svoje življenje dni na nič drugega ne mislijo, kakor na lišp in ničemnurnost. Ali so pa morda vsi moški modri, popolni, stredljivi? — Na vsak način sme se z mirno vestjo trditi, da je želja do stredljivosti bolj ženski kakor moškemu prirojena.

Da ženska v svoji prvi mladosti preveč gleda na svojo zunanost, je resnica, a res je tudi, da ona v poznejših svojih letih vso svojo skrb samo na blagost svoje rodbine obrača. Kaj so nji dragocene obleke in druge ugodnosti proti blagostanju drage rodbine? Delala, stediha, da, odrekala bo sebi najnedolžnejšo zabavo, če treba, pritržila si bo tudi kak boljši zagrižljaj, samo da bi ljubemu otroku ne odrekla pametne želje ali zanamajala njegove odločnosti in goje. Žrtve, katere ženska kot

Poznam ženske, ki neizmerno veliko izdajejo za svoje obleke, in vendar se zdi, da vedno v starih hodijo. Druge zopet jedva trejijo del tega izdajejo, a so vedno okusno in po šegi oblečene. A kakršna je zunanost ženske, takšna je tudi nje notranost. Le v redkih slučajih se nasprotno godi. Pridnost, stredljivost in okusnost, te tri lastnosti so ženski gotov kapital, ki njej in hiši blagostanje zagotavljajo. (Pride še.)

nega napada, ampak je korakalo z godbami na čelu proti cerkvi, kamor je došlo z nekaj zastavami.

Ko je patrolja uvidela, da ne opravi ničesar na cesti, je zdirjala s karabinerji na čelu po stranskih potih, da bi prehitela udeležence narodnega slavlja in se postavila na prosto pred cerkvi, kjer se je postavila v dvored in začela streljati salve na mirne ljudi. Med ljudstvom je nastala po prvih streljih velika panika, ko so se nahajali med udeleženci tudi ženske, otroci in stari, da celo noseče in doječe ženske z dojenčki v naročju. Vse to pa ni zadržalo zastopnika 2000-letne kulture, ampak je v svojem šovinizmu in zaslepljenosti zapovedal ogenj. Ko sta se dim in razburjenost polegla, smo šele videli sado-ve te kulture. Štiri žrtve, med njimi 12-letni otrok so se valjale v krvi... Upati je, da vse štiri okrevajo. Pa tudi laški kulturo-nosci sami so odnesli precej razbitih glav domov. Odkurili so jo pa precej hitro, ker so pustili celo klobuke pred cerkvi, ker bi jim drugače slaba predla.

Sv. maša se ta dan sploh ni vršila, ker so našega župnika aretirali in odpeljali v začasn karabinerski zapor. Zaprt je bil pa samo do 5. ure popoldne, ker so se naši novi kulturonosci zbalu batin žensk in otrok, ki so odločno zahtevali, da ga morajo takoj izpuštili, ako hočejo še ostati pri življenju. Sedaj je vse mirno. Preiskava se dotle še ni vršila nobena.

Kot v zasmeh temu dejanju, s katerim hočejo naši "odrešitelji" uničiti vsako narodno činstvo, nje, vsako narodno manifestovanje in praznovanje, je pa visoko gori v zvoniku na Gradišču, naši vi-pavski "Črnogori" plapolala ed dan slovenska trobojnica, ki je oznanjala urbi et orbi, da je tukaj Slovenec doma in hoče tudi tak nadalje ostati. Oznanjala nam je pa tudi, da ni več daleč čas, ko bode smela nemoteno vsak dan plapolati. Da bi skoro prišel ta dan!...

Želim izvedeti za naslov SLAVO-LJUBA JANEŠ (Bilinček), doma iz Gerova na Hrvaškem, ki sva se nahajala skupaj v Kerbyville, Texas. Prosim cenjene rojake, kateri ga znajo, da ga opozore na ta oglas, da se mi oglasi na naslov: Anton Turk Celovae, 516 McCrea Ave., Dora, Pa. (7-9-8)

Oglasi naj se JOŽEF TROBENTAR njegovemu bratu Francu, ker mu ima slednji nekaj važnega za poročati. — Frank Trobentar, Box 243, Crabtree, Pa.

NAZNANILO IN VABILO.

Vsem cenjenim rojakom in rojakinjam v okrožju Johnstowna, Pa., najljubneje naznanjamo, da priredi "Slovenski dramski klub" v Conemaugh, Pa., DRUGI PİKNIK dne 15. avgusta t. l. na prijaznem labirintu podobnem gozdiču na Park Hill. Ker bo najbolje skrbjeno za mokrato št. 1. kakor tudi za želedečno potrebo, izdelano po receptu "Škrjančev" iz Ljubljane, in ker bo še več sladkih predmetov na razpolago, vas vse prijatelje delavskega življa prisrčno vabimo. Igralo bo več godb na pihala, peto več pevskih zborov lepe slovenske pesmi. Smehaželjnim pa bo postregel "Mohamedanski zbor" ali "Kako je Mohamed romal v Mekko". O, my! Ako se boste prveč smejali, se bo dobila že "špaga" da ne bo kaj počelo. Ker je čisti dobicek namenjen za osvobodjenje delavskega predsedniškega kandidata E. Debs-a, želimo obile vdeležbe. Torej nasvidenje! V slučaju slabega vremena se vrši piknik dne 22. avgusta. Vstopnina 25c. Dame proste. Odbor. (2x 7&12-8)

NAZNANILO.

Otvoril sem dobro urejeno restavracijo, kjer bo vsakdo dobro po-strežen. Pri meni bodo gostom na razpolago dobro domača jedila po zmerni ceni, kakor tudi čisto pre-nočišče.

Rojaki obiščite me in prepi-čajte se sami.

Jagoslavanski Restavrant Marko Udovič, lastnik 404 E. 6th St. New York, N. Y.

Ali Prebavite Kar Zavžite?

Ne kar zavžite, ampak kar prebavite, je blagodejno vašemu sistemu.

Dober, zdrav tek in pravilno delovanje probavnih organov bo rezultat, če vzamete

Severov Esorka

Dobro za ljudi, ki se ne morejo gibati. Zelo priporočljivo za slabotne in nežne osebe. Pravilna tonika za ostarele ljudi.

Cene 75c in 3c davka, ali \$1.50 in 6c davka.

Pri lekarjih ali pišite na

W. F. Severa Co. Cedar Rapids, Iowa

POZDRAV.

Sopotnike brzoparnika "President Wilson" pozdravljata v novi domovini Martin in Jožef Trobentar, Box 243, Crabtree, Pa.

Pred odhodom v staro domovino pozdravim vse znanee in prijatelje ter sploh vse rojake širom Amerike, posebno pa one v Binghame, Utah. Na svidenje! — John Samec.

NAPRODAJ FARMA

v starem kraju na Rožnem, 20 minut od Rajhenburga, pet minut od državne ceste. Dobro rodovitne njive, travnika za 5 glav živine, vsakovrstno sadno drevje, a nad vse še nedotaknjen gozd najlepših hrastov in bukev, kakor tudi poslopje. Cena vsemu 2800 dolarjev. Podrobnosti izveste pri lastniku: Michael Omerzu, 2723 E. Huntington St., Philadelphia, Pa.

Rad bi izvedel za svojega strica LUKA GRBEC. Doma je v vasi Vrhovo pri Hirske Bistrici. Slišal sem, da se je nahajal pred dvema letoma v državi Maryland v naselbinu Dodson. Dobil sem pismo iz stare domovine od njegovih otrok. Zatorej prosim cenjene rojake, ako bi kateri izmed vas vedel za njegov naslov, da ga mi sporoči, ker ne vem, ali je še pri življenju, če pa je, naj se mi sami javi na naslov: Frank Grbec, P. O. Box 540, Sheffield, Pa. (7-11-8)

NAZNANILO IN VABILO.

Rhone, Pa.

Tem potom naznanjamo vsem Slovence iz okolice, da prireditmo kot društveniki sv. Barbare SLOV. VESELICO (Clam-bake). Veselica se bo vršila v gozdu blizu Hanoverja, kakor je bila že prejšnja leta, in to bo v nedeljo 15. avgusta t. l. Vljudno ste povabljeni vsi Slovenci in Slovenke, dekleta in fantje, žene in moške iz okolice, kakor naprimer: Luzerne Miners Mills, Duryea, posebno pa naši rojaki iz Forest City; je že precej časa, kar nismo slišali slovenskega petja "Zvona". Prepričani smo, da vam bomo postregli po naših najboljših močeh, kot za pri-grižek, pijačo in za drugo vse bo preskrbel odbor. Torej nasvidenje! — Frank Pipan, tajnik društva št. 97 SDPZ.

NAZNANILO.

Vsem sorodnikom in znancem naznanjam prežalostno vest, da je umrl rojak, kakor sem povedal od njega v bolnišnici v Pittsburghu, Pa., v zadnjih mukah življenja, po imenu

JOŽEF MOHAR,

doma iz Loškega Potoka pri Ribnici. Prišel je nekje iz West Virginije in da ima tam brata. Druga-ga nisem mogel od njega zvedeti, ker je bil zadnji trenutek njegovega življenja. Videl pa sem, da človek bi bil rad še veliko povedal, pa ga ni bilo mogoče razumeti. Priporočam ga vsem sorodnikom in znancem v blagospomin. Naj v miru počiva!

Sorodniki, za nadaljnja pojasnila obrnite se na:

M. U. Kun, Haysville, Pa. (7-9-8)

Prijatelj delavca

PAIN-EXPELLER

Tvorniška znamka reg. v pat. ur. Zdr. dr.

Slaven že več kot 50 let.

Glejte za tvorniško znamko SIDRO.

Ozdravi katar mehurja in odstrani vse v 24 urah.

Vsaka pilula MIDY nosi ime MIDY.

Varujte se ponaredb na prečju v vsi lekarnah.

IMPORTIRANE BRINJEVE JAGODE

Najboljše vrste

Vreča 130 funtov \$13.—

K naročilu priložite Money Order.

MATH. PEZDIE

Box 772, City Hall Sta.

New York, N. Y.

NAZNANILO IN PRIPOBOČILO

Rojakom naznanjamo, da potuje po državi Wisconsin naš rojak

GEORGE WALETICH,

ki je pooblaščen pobirati naročnino za Glas Naroda in izdajati pravovrjetna potrdila.

Prosim rojake, da mu grede na roke in ga priporočamo. Za naklonjenost se vam že vnaprej zahvaljujemo.

Upravištvo Glas Naroda.

Dr. Koler

SLOVENSKI ZDRAVNIK

636 Penn Ave. Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je najslavnejši slovenski zdravnik, specia-list v Pittsburghu, ki ima 28-letno prakso v zdravstvu in vseh vrstah bolezni.

Zastopljena kr- vi zdravi a glavno 606, ki ga je izumel dr. prof. Koler. Če imate mogoče ali menur-ke po telesu in grlu, izpadanje las, bolečine v kosteh, pridite in nečist vam bom kri. Ne čakajte, ker ta bo lezen so nalez.

Vse moške bolezniz zdravim po o-krasni metodi. Kakor hitro opazite da vam preneha zdravje, ne čakajte, temveč pridi in jaz vam za bom zopet povrnil.

Hydrocele ali vodno kile odpravim v 26. urah in sicer brez operacije.

Bolezni mehurja, ki povzročajo boleline v križu in hrbtu in včasih tudi pri puščanju vode, odpravim a gotovost.

Rheumatizem, trganje, bolečine o-tekline, artritisa, škrofo in druge ko-žne bolezni, ki nastanejo vedno nečiste krvi, odpravim v kratkem času in povrnem zdravje.

Uradne ure: vsak dan od 8. ure sju-trnja do 8. ureveč; v petkih od 3. sju-trnja do 8. ureveč; v sobotah od 10. ureveč do 2. popoldne.

